

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
FINANŠU KATEDRA

**APDROŠINĀŠANAS TIRGUS ATTĪSTĪBAS
PERSPEKTĪVAS LATVIJĀ**

BAKALaura DARBS

Autors: Otrā līmeņa profesionālās
augstākās izglītības bakalaura studiju programmas
Finanšu sektora vadība
pilna laika klātienes studente
Jūlija Maskaļova
Stud. apl. Nr. jm09028
Darba vadītājs: M. ekon., lektore Larisa Bule

RĪGA 2013

SATURS

Anotācijas.....	3
Ievads	5
1. Apdrošināšanas būtība.....	8
1.1 Apdrošināšanas jedziena būtība.....	8
1.2 Apdrošināšanas vēsture.. ..	12
1.3 Apdrošināšanas tirgus būtība.. ..	10
1.4 Apdrošināšanas tirgus dalībnieki.. ..	13
1.5. Licencētie apdrošināšanas veidi Latvijas teritorijā.	22
1.6. Apdrošināšanas tirgus rādītāji.....	24
1.6.1. Apdrošināšanas sabiedrību daudzums.....	24
1.6.2. Apdrošināšanas prēmijas un atlīdzības	25
1.6.3. Apdrošināšanas IKP radītājs 2012. gadā.....	26
2. Galvenie apdrošināšanas tirgus rādītāji.....	27
2.1 Apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu filiāļu skaits laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.	27
2.2 Apdrošināšanas starpnieku attīstība laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.. ..	30
2.3 Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.....	32
2.4 Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.....	34

2.5 Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.....	35
2.6. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.	40
3. Latvijas apdrošināšanas tirgus analīze salīdzinājumā ar citam valstīm	45
3.1. Apdrošināšanas kompāniju skaitu salīdzinājums ar citam valstīm.....	45
3.2. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam.....	47
3.3. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam.	49
3.4. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam.....	51
3.5. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.	53
3.6. Iedzīvotāju skaita izmaiņas.....	54
Secinājumi un priekšlikumi.....	56
Izmantotā literatūra un avoti.....	60

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma „Apdrošināšanas tirgus attīstības tendences Latvijā” tiek izvēlēta, lai dod priekšstatu par apdrošināšanas tirgus attīstības dinamiku un perspektīvam.

Bakalaura darba mērķis ir, pamatojoties uz statistiskiem datiem, izstrādāt priekšlikumus Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstības uzlabošanai.

Mērķa sasniegšanai ir izvirzīti sekojoši bakalaura darba uzdevumi:

1. Izpētīt apdrošināšanas jēdziena būtību un vēsturi;
2. Analizēt tirgus būtību un dalībniekus;
3. Izpētīt Latvijas dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas tirgus parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības;
4. Analizēt Latvijas dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas rādītājus, kas raksturo apdrošināšanas tirgu sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem;
5. Izpētīt apdrošināšanas tirgus rādītājus un salīdzināt ar citam valstīm;
6. Uz analizēs pamata izstrādāt secinājumus un sniegt priekšlikumus apdrošināšanas tirgus attīstībai un uzlabošanai.

Atslēgas vardi: apdrošināšanas tirgus, apdrošināšanas dalībnieki, dinamika, attīstības perspektīvas, statistika.

ANNOTATION

The topic of the Bachelor's Thesis "Insurance Market Development Trends in Latvia" was chosen in order to give an idea of the insurance market development dynamics and outlook.

The objective of the Bachelor's Thesis lies in making a proposal for the insurance market in Latvia improvement based on statistical data.

The below tasks were set forth to achieve the foregoing objective:

1. Study of the insurance concept essence and history;
2. Analysis of the market essence and insiders;
3. Study of the Latvian life and non-life insurance gross written premium and gross paid-up indemnity;
4. Analysis of the Latvian life and non-life insurance key figures, which characterise the insurance market division by the insurance types;
5. Study of the insurance market key factors and comparison thereof with other countries;
6. Elaboration of conclusions based on the analyses and delivery of proposals on the insurance market development and improvement.

Key words: insurance market, insurance participants, development outlook, statistics.

IEVADS

Nesen notikuša globāla ekonomiska krīze ietekmēja uz visu Latvijas ekonomiku, tai skaitā galvenokārt uz apdrošināšanas tirgu, tāpēc autore izvēlējās bakalaura darba tēmu „Apdrošināšanas tirgus attīstības tendences Latvijā”.

Šī tēma ir aktuāla tāpēc, ka ne tik sen Latvijas apdrošināšanas tirgū ienāca divas jaunas nedzīvības apdrošināšanas kompānijas, kuras vēlas ieņemt noteiktu nišu Latvijas apdrošināšanas tirgū.

Ar Latvijas ekonomisko attīstību, augs arī apdrošināšanas tirgus, jo pievienojās citas apdrošināšanas kompānijas. Jaunām apdrošināšanas kompānijām būs lietderīga informācija, kas notika ar Latvijas apdrošināšanas tirgu krīzes laikā un pēc tam.

Jaunas apdrošināšanas kompānijas var saskarties ar problēmu, ka informācija par apdrošināšanas tirgus attīstības tendencēm Latvijā grāmatās un citos informācijas avotos ir novecojoša, jo mūsdienas apdrošināšanas tirgus mainās tik strauji, ka grāmatas nespēj publicēties, tāpēc šī tēma ir tik aktuāla.

Bakalaura darba mērķis ir, pamatojoties uz statistiskiem datiem, izstrādāt priekšlikumus Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstības uzlabošanai.

Mērķa sasniegšanai ir izvirzīti sekojoši bakalaura darba uzdevumi:

1. Izpētīt apdrošināšanas jēdziena būtību un vēsturi;
2. Analizēt tirgus būtību un dalībniekus;
3. Izpētīt Latvijas dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas tirgus parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības;
4. Analizēt Latvijas dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas rādītājus, kas raksturo apdrošināšanas tirgus sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem;
5. Izpētīt apdrošināšanas tirgus radītājus un salīdzināt ar citam valstīm;
6. Uz analizēs pamata izstrādāt secinājumus un sniegt priekšlikumus apdrošināšanas tirgus attīstībai un uzlabošanai.

Bakalaura darbs sastāv no trīm daļām.

Pirmā nodaļa ir izstrādāta tā, lai varētu saprast apdrošināšanas būtību – tika apstatīts apdrošināšanas jēdziens, kurš bija apskatīts no daudzām pusēm, lai precizēt pareizu definīciju, apdrošināšanas vēsture, apdrošināšanas tirgus būtība – dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas sektori, lai noskaidrotu – kāds apdrošināšanas sektors ir izplatītāks Latvijā, apskatīts tirgus dalībnieku sastāvs, katru gadu ar apdrošinātājiem Latvijas apdrošināšanas tirgū notiek kaut kādas izmaiņas, ārvalstu apdrošināšanas kompānijas atver jaunas filiāles vai notiek esošo filiāļu taisīšana ciet, notiek kompāniju saplūdumi, mainās nosaukumi, pārstāj darbu dažas apdrošināšanas kompānijas, kādi Latvijā eksistē licencētie apdrošināšanas veidi, noteikts

apdrošināšanas sabiedrību daudzuma apkopojums, apskatīta prēmijas un atlīdzības būtība, apskatīts IKP radītājs, tas bija izdarīts, lai veidotu pilnveidīgu un pamatotu uz faktiem pamatu otrai un trešajai nodaļai.

Otrā nodaļa ir izstrādāta tā, lai analizēt apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu filiāļu skaitu, analizēt starpnieku daudzumu un attīstību, dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas parakstīto bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā 2007. gadā, 2008. gadā, 2009. gadā, 2010. gadā, 2011. gadā un 2012. gadā, lai analizēt Latvijas dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas rādītājus, kas raksturo apdrošināšanas tirgus sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā 2007. gadā, 2008. gadā, 2009. gadā, 2010. gadā, 2011. gadā un 2012. gadā - nepieciešams ievērot, ka cilvēka dzīvi un cilvēka veselību nav iespējami kompensēt ne ar kādiem naudas līdzekļiem, tā kā veselība un dzīve kalpo kā stingra individualitāte. Apsināšanas kompānijas piedāvā apdrošināt personas, lai nodrošināt ar materiālu aizsardzību viņu ģimenes locekļus, apdrošināta nāves gadījumā vai nelaimēs gadījumā, kad cilvēks vairs nespējīgs materiāli nodrošināt savu ģimeni tagad un nākotnē, kas kalpotu kā bāze trešajā nodaļā pētītajai apdrošināšanas tirgus attīstības dinamikai.

Trešajā nodaļā veikta Latvijas apdrošināšanas tirgus analīze salīdzinājumā ar citām valstīm, lai noskaidrotu Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstību un apskatīt citu valstu apdrošināšanas tirgus attīstību, tiek apskatīti dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas parakstīto bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā 2007. gadā, 2008. gadā, 2009. gadā, 2010. gadā, 2011. gadā un 2012. gadā, lai izvirzītu priekšlikumus apdrošināšanas tirgus uzlabošanai.

Nobeigumā ir veikti secinājumi par apdrošināšanas tirgus izmaiņām un attīstību, un izvirzīti priekšlikumi tā uzlabošanai.

Bakalaura darbā tiek pētīti dati par laika periodu no 2007. gada līdz 2012. gada un papildus dati par 2007. - 2011. gadu tiek pētīti, lai konstatētu un analizētu Latvijas apdrošināšanas tirgus izmaiņas ekonomikas krīzes dēļ un to ietekmi uz apdrošināšanas tirgu nākotnē, jo tajā periodā bija pārdzīvota gan ekonomiskā krīze, gan arī ekonomikas atveseļošanas process.

Bakalaura darbā pamatā tiek izmantota daudzu autoru zinātniskā literatūra vairākās valodās - latviešu, angļu un krievu valodās, kā arī likumi un apdrošināšanas noteikumi un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētie apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskati, un citi interneta resursi.

Autore bija spiesta izmantot ierobežotu laika periodu, jo bija ierobežots informācijas apjoms. Autore izvēlējās pašus būtiskākos radītājus, tāpēc ka bija spiesta izmantot ierobežotu radītāju daudzumu.

Bakalaura darbā izmantotās pētījuma metodes ir statistiskās metodes (salīdzināšana, grupēšana, vidējo lielumu aprēķināšana), grafiskā metode.

Statistiskās metodes tika izmantotas, lai analizētu FKTK publicētos apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatu datus. Grafiskā metode izmantota, lai padarītu uzskatāmākus analizētos datus un veicinātu to izpratni.

1. APDROŠINĀŠANAS BŪTĪBA

1.1 Apdrošināšanas jēdziena būtība

Jebkāda cilvēka darbība ir pakļauta riskiem, kuri var nest zaudējumus. Neviens nav nodrošināts pret dabas stihijām, zādībām, nelaimēs gadījumiem un to problēmu smagumu, kas tām nāk līdzi, turklāt šo risku iestāšanās termiņi un zaudējumu apmērs iepriekš nav zināms un grūti prognozējams. Novērst riskus pilnībā nav iespējams, bet samazināt zaudējumus, kurus tie nes, var un to var izdarīt ar apdrošināšanas palīdzību.¹

A. Rubanovskis izskata, ka apdrošināšana ir ekonomikas funkcijas, kuru mērķis ir zaudējumu, kas nodarīti īpašumam, tā interesēm vai personai, kompensācija, uzņemoties visus apdrošināšanas riskus.²

Kristīnas Sūniņas-Markēvičas grāmatā ir aplūkojams, ka apdrošināšana ir vienošanās, saskaņā, ar kuru klients ik gadu maksā noteiktu naudas summu īpašai kompānijai ar mērķi aizsargāt kaut ko, piemēram, māju, mašīnu vai veselību. Ja kaut kas notiek klienta māju vai mašīnu vai klients saslimst, kompānija maksā klientam noteiktu naudas summu.

Tajā pašā grāmatā ir aplūkots jēdziens, ka apdrošināšana – īpašs ekonomiskās darbības veids, kas saistīts ar mantisko interešu zaudējuma riska pārdali starp apdrošināšanas dalībniekiem (apdrošinājuma ņēmējiem), ko veic specializētas organizācijas (apdrošinātāji), kas nodrošina apdrošināšanas iemaksu akumulāciju, apdrošināšanas rezervju veidošanos un apdrošināšanas izmaksu veikšanu apdrošināto mantisko interešu zaudējuma gadījumā.³

Latvijas Republikas likumā par Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzību ir termins, ka apdrošināšana ir apdrošinājuma ņēmēja vai apdrošinātā iespējamā zaudējuma riska nodošana apdrošinātājam.⁴

Aleksandra Melnikova grāmatā ir pateikts, ka apdrošināšana ir līgums (polise), saskaņā, ar kuru viena puse (apdrošinājuma ņēmējs) maksā naudas summu (piemaksa, prēmija), otrai pusei (apdrošinātājs) apmaiņā pret pienākumu kompensēt dažus iespējamus zaudējumus apdrošinājuma ņēmējam.⁵

20. gadsimta sākumā A. Gulbja apgādā izdotajā "Latviešu konversācijas vārdnīcā" apdrošināšanai definētas divas nozīmes: plašāka un šaurāka.

¹ Tihomirova J. Apdrošināšanas pamati. Rēzekne: RA Izdevniecība, 2004. – 5. lpp.

² Rubanovskis A. Apdrošināšanas pamati: teorija, plānošana, problēmas. Rīga: EKA, 2004. – 8. lpp.

³ Sūniņa-Markēviča K. Apdrošināšana. Rīga: Junior Achievements Latvija, 2003. – 9. lpp.

⁴ Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likums. LR likums, 30.06.1998, Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=48895>

⁵ Melnikov A. Risk analysis in finance and insurance. Second edition. London: Chapman&Hall/CRC, 2011. – 189.lpp.

Plašākā nozīme - apdrošināšana ir katra organizēta tiesiska savstarpēja palīdzība saimnieciski nelabvēlīgos notikumos.

Šaurākā nozīme - apdrošināšana ir tāda savstarpēja palīdzība, kad iepriekš aprēķina zināmā notikuma risku un dalībnieku starpā ar risku saistītos zaudējumus. Tātad apdrošināšanas jēdzienā ietilpst riska iepriekšējs aprēķins un kolektīva atbildība par individuālo risku.⁶

Autore var secināt, ka apdrošināšana ir veselības un dažādu veidu īpašuma aizsardzība uz nākotni par noteiktu maksu, pret dabas stihijām, citu personu prettiesisku rīcību vai citiem negadījumiem.

1.2 Apdrošināšanas vēsture

Apdrošināšana ir vecākā kategorija sociāli-ekonomisku attiecību starp cilvēkiem, kas ir neatņemama daļa no rūpniecisko attiecību.

Sākotnējā nozīme apdrošināšana ir saistīta ar vārdu "bailes". Jo īpaši, termins "apdrošināšana" dažkārt tiek lietota nozīmē, ja ir nepieciešams atbalsts jebkurā gadījumā, ir garantēt panākums. Pašlaik terminu biežāk izmanto, lai apzīmētu instruments, lai aizsargātu īpašuma intereses, fiziskām un juridiskām personām.⁷

Apdrošināšana esot tik sena, ka daudzviet literatūrā pat netiek minētas konkrētas ziņas par tās pirmsākumiem. Pirmās apdrošināšanas iezīmes saskatāmas jau 2100 gadu pirms Kristus – Hammurapi likumos Šumeru valstī, arī feniķiešu un sengrieķu jūrasbraucēju aprindas, kur dibinātas ar jūrniecību (krāvu un kuģu) saistītas savstarpējās apdrošināšanas biedrības.

Vissenākās saglabājušas apdrošināšanas polises izrakstītas 14. gadsimtā itāļu valstiņās, arī tās ir saistītas ar jūrniecības apdrošināšanu.

Rīga ir pirmā pilsēta toreizējās Krievijas teritorijā, kur 1765. gadā nodibināta savstarpējās apdrošināšanas biedrība. 20. gadsimta divdesmitajos un trīsdesmitajos gados Latvija bija daļa no pasaules apdrošināšanas tirgus aprites, par ko liecina, piemēram, Londonas Lloyd's klātbūtne Latvijā.

Bija izplatītas arī savstarpējas apdrošināšanas kooperatīvas sabiedrības, kas apdrošināja galvenokārt īpašumus pret uguns riskiem un lauksaimniecības stādījumus pret dabas katastrofām, piemēram, pret krusu.⁸

⁶ Graudiņa A. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010. – 31.lpp.

⁷ Гвозденко А. Основы страхования. Москва: Финансы и статистика, 2001. – 8. lpp.

⁸ Sūniņa-Markēviča K. Apdrošināšana. Rīga: Junior Achievements Latvija, 2003. – 10.-11.lpp.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas 1990. gadā, valstī sākot veidoties tirgus ekonomikas attiecībām, viens no pirmajiem valdības soļiem bija Latvijas Republikas finanšu sistēmas atdalīšana no bijušās Padomju Savienības finanšu sistēmas.

Lai gan bija nulles kapitāla starta pozīcija, apdrošināšanas tirgus Latvijā ir attīstījies ļoti īsā vēsturiskā periodā.

Atjaunotās finanšu sistēmas ietvaros nodibinājās pirmā privātā apdrošināšanas sabiedrība „Balta”, kura pārņēma bijušās Padomju Savienības apdrošināšanas monopoluzņēmuma „Gosstrah” teritoriālās saistības.

1993. gadā Latvijas Republikas valdība atjaunoja latu kā nacionālo valūtu, sistēma pārdzīvoja hiperinflāciju, kura 1992. gadā sasniedza gandrīz 1000%. Hiperinflācija neaizkavēja komercbanku, apdrošināšanas sabiedrību un citu finanšu institūciju strauju veidošanos.

Lai gan bija nulles kapitāla starta pozīcija, apdrošināšanas tirgus Latvijā ir attīstījies ļoti īsā vēsturiskā periodā.

1993. gadā tika pieņemts pirmais ar šo sfēru saistītais likums „Par apdrošināšanu”, un Finanšu ministrija uzņēmas apdrošināšanas uzraudzības inspekciju. Deviņpadsmito gadu vidū Latvijas apdrošināšanas tirgus tālāku stabilizēšanos vecināja Eiropas Savienības likumdošanas bāzes ieviešana, pilnveidojot apdrošināšanas tirgus uzraudzības un likumdošanas sistēmu. 1994. gadā tika nodalīta dzīvības apdrošināšanas komercdarbība no nedzīvības apdrošināšanas komercdarbības.

Straujas izmaiņas ir vērojamas laika periodā no 1994. līdz 2001. gadam. No 1994. Līdz 2000. gadam izmaiņas apdrošināšanas sabiedrību skaitliskajā sastāvā bija vērojamas sakarā ar licences anulēšanu, kas notika normatīvajos aktos noteikto likumu ievērošanas dēļ.

1994. gadā Latvijā parādās pirmie ārvalstu apdrošinātāji „Famlat”, „Rīgas Fēnikss” un „Hanza Insurance” un uzreiz pārņēma 5% no kopēja apdrošināšanas tirgus.

Pēc 1994. gada rezultātiem gandrīz trešā daļa no nedzīvības apdrošināšanas tirgus pieder apdrošināšanas akciju sabiedrībai „Balta”. Otrajā vietā izvirzījusies „Vira-A”.

Laikā periodā no 2000. līdz 2001. gadam apdrošināšanas sabiedrību skaita izmaiņas bija vērojamas sakarā ar kapitāla saplūšanu, apdrošināšanas sabiedrībām apvienojoties.⁹

2004. gada beigās Latvijā darbojās 18 apdrošināšanas sabiedrības, no kurām 6 nodarbojas ar dzīvības apdrošināšanu, bet 12 ar nedzīvības apdrošināšanu.

Pēc 2004. gada bija laiks, kad apdrošināšanas sabiedrības stihiski radās un bankrotēja, nespējot pildīt saistības pret saviem klientiem, ir pagājis – tirgus ir stabilizējies un pārmaiņas apdrošināšanas sabiedrību vidū tikpat kā neietekmē to klientus. Vienlaikus pastiprinās

---

⁹ Graudiņa A. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010. – 44.-45.lpp.

apdrošināšanas sabiedrību konkurence, kuras rezultātā pieaugusi piedāvāto pakalpojumu un servisa kvalitāte. Tirgū parādījušies jauni apdrošināšanas produkti, bet daudzu pakalpojumu cena samazinājusies.¹⁰

Ar ekonomikas attīstību pēc Latvijas valstisko neatkarību atjaunojumu, ar mantisku interešu daudzuma palielinājumu augs apdrošināšanas kompāniju skaits, palielinās kompāniju apgriežamais kapitāls un ieguldījumi citās saimniecības nozarēs.¹¹

1.3 Apdrošināšanas tirgus būtība

Apdrošināšanas tirgus - tā ir īpaša sociāli ekonomiska vide, ekonomisku attiecību noteikta sfēra, kur par pirkšanas-pārdošanas objektu uzstājas apdrošināšanas kompānija.¹²

Aplūkot dažādu valstu apdrošināšanas tirgu, ir pieņemts šo tirgu iedalīt divos pamata sektoros – dzīvības apdrošināšana (jeb personu ilgtermiņa uzkrājumu veidošana) un nedzīvības jeb risku apdrošināšana (visi citi apdrošināšanas veidi, izņemot ilgtermiņa uzkrājumus).

Latvijas apdrošināšanas tirgū arī dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas nozares klasificē grupējot tās atbilstoši veidiem.

Nedzīvības apdrošināšanas portfeļa struktūras veidošanas politika atšķiras no dzīvības apdrošināšanas portfeļa struktūras veidošanas politikas ar to, ka nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībām katru gadu izdevumu un prasību apmierināšanai ir jāizmaksā daudz lielāka apdrošināšanas fonda daļa nekā dzīvības apdrošinātājiem.

Prēmiju plūsma nav tik konsekventa kā dzīvības apdrošināšanā, jo apdrošināšanas līgumus nedzīvības apdrošināšanas tirgū parasti noslēdz uz vienu gadu, un apdrošināšanas pircējiem ir tendence gadu no gada mainīt apdrošināšanas sabiedrības.¹³

Dzīvības apdrošināšana ir pakalpojums, kuru piedāvā licencētas dzīvības apdrošināšanas sabiedrības par noteiktu vienreizēju iemaksu jeb apdrošināšanas prēmiju vai regulārām iemaksām noteiktā laika periodā, garantējot noteiktas summas uzkrāšanu un izmaksu noteiktos apstākļos vai termiņā, par kādu esat vienojušies noslēgtajā līgumā.¹⁴

I. Nedzīvības apdrošināšana

1. Privātā apdrošināšana:

- privātā autotransporta apdrošināšana (KASKO)

¹⁰ Tihomirova J. Apdrošināšanas pamati. Rēzekne: RA Izdevniecība, 2004. – 29.lpp.

¹¹ Гвозденко А. Основы страхования. Москва: Финансы и статистика, 2001. – 10.lpp.

¹² Никулина Н., Березина С. Страхование. Второе издание. Москва: ЮНИТИ, 2008. – 154.lpp.

¹³ Graudiņa A. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010. – 46.-49.lpp.

¹⁴ FKTK Klientu skola: Dzīvības apdrošināšana. [skatīts 2013.g. 11.aprīlī] Pieejams:

<http://www.klientuskola.lv/lv/kas-tev-jazina-par-finansu-pakalpojumiem/dzivibas-apdrosinasana.html>

- obligātā autotransporta vadītāju civiltiesiskās atbildības apdrošināšana(OCTA)
- īpašuma apdrošināšana:
  - nekustamā īpašuma apdrošināšana
  - kustamā īpašuma apdrošināšana:
    - elektroierīču u.c. mantas apdrošināšana
    - privāto mežu apdrošināšana
    - lauksaimniecības sējumu apdrošināšana
    - mājlopu u.c. apdrošināšana
- ceļojumu apdrošināšana
- atbildības apdrošināšana
- veselības, nelaimes gadījumu apdrošināšana (pakalpojums pieskaitāms arī dzīvības apdrošināšanas pakalpojumu veidam)

2. Komerciālā apdrošināšana

- komerciālā īpašuma apdrošināšana, tai skaitā nekustamā īpašuma un mantas apdrošināšana
- uzņēmējdarbības pārtraukšanas apdrošināšana
- komerciālā autotransporta apdrošināšana (KASKO)
- obligātā autotransporta vadītāju civiltiesiskās atbildības apdrošināšana
- kuģu un aviācijas gaisa kuģu apdrošināšana
- visu komerciālo un profesionālo civiltiesiskās atbildības veidu apdrošināšana
- finansiālo saistību apdrošināšana

3. Industriālā apdrošināšana, ja tiek ievēroti vismaz divi noteikumi no minētajiem:

- sabiedrības aktīvi ir lielāki par 6,2 milj. EUR
- sabiedrības pārdošanas vērtība ir lielāka par 12,8 milj. EUR
- sabiedrībā ir nodarbināti vairāk nekā 250 darbinieki

II. Dzīvības apdrošināšana

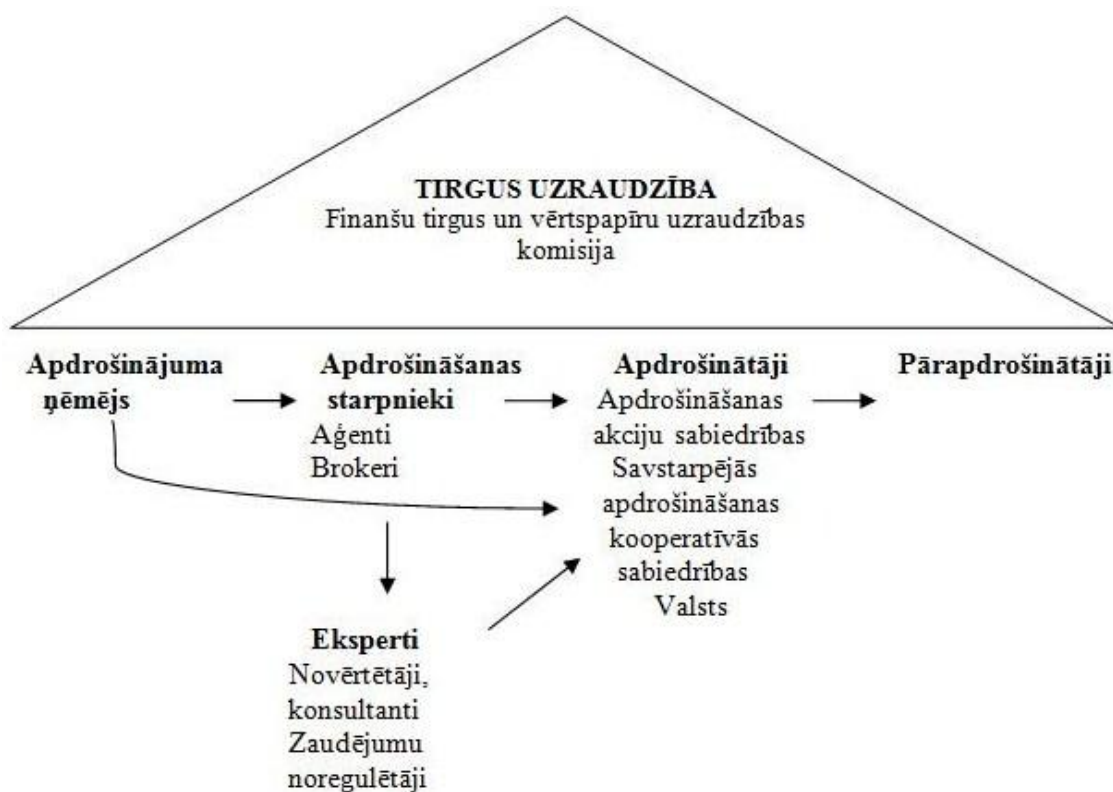
1. Uzkrājot dzīvības apdrošināšana ir ilgtermiņa dzīvības apdrošināšana (apdrošināšanas termiņš – 5, 10, 15, 20 utt. gadi). Uz šo apdrošināšanas veidu tradicionāli attiecas pensiju apdrošināšana, bērnu studiju naudas uzkrāšana u.c. Uzkrājot dzīvības apdrošināšanas gadījumā apdrošinājuma summu termiņa beigās izmaksā apdrošinātajam vai arī, ja apdrošinātais ir miris apdrošināšanas termiņa laikā, apdrošinājuma summu izmaksā labuma guvējam, kurš norādīts apdrošināšanas līgumā.

2. Termina dzīvības apdrošināšana (apdrošināšanas termiņš arī var būt 5, 10, 15, 20 utt. gadi). Termina dzīvības apdrošināšanas gadījumā apdrošinājuma summu saskaņā ar apdrošināšanas līguma noteikumiem izmaksā labuma guvējam tikai pēc apdrošinātā nāves.
3. Personas veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšana, kas ir dzīvības apdrošināšanas papildu pakalpojums.¹⁵

Apdrošināšanas tirgus funkcionēšanas obligāti nosacījumi ir:

- sabiedrības pieprasījuma esamība uz apdrošināšanas produkciju
- apdrošinātāju esamība, kas ir spējīgi apmierināt šo pieprasījumu¹⁶

1.4 Apdrošināšanas tirgu dalībnieki

1.1. att. Apdrošināšanas tirgus dalībnieki¹⁷

Lai jebkurš tirgus varētu darboties harmoniski un ar iespējami mazākiem sarežģījumiem, ir nepieciešama vienota izpratne par tirgus darbības pamatiem un tajā pieļaujamām attiecībām.

¹⁵ Graudiņa A. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010. – 51.-52.lpp.

¹⁶ Никулина Н., Березина С. Страхование. Второе издание. Москва: ЮНИТИ, 2008. – 154.lpp.

¹⁷ Sūniņa-Markēviča K. Apdrošināšana. Rīga: Junior Achievements Latvija, 2003. – 28.lpp.

Svarīgāka loma šajā tirgus harmonijas nodrošināšanā ir valstij, kuras rīcībā ir šādi regulēšanas mehānismi: likumdošana, tiesas un izpildvara.

Pirmais mehānisms ir likumdošana. Valsts likumdošanas institūcija (Latvijas Republikā -Saeima) pieņem likumus, kas regulē šādas ar apdrošināšanu saistītas jomas:

- dažādu apdrošināšanas veidu apdrošinātāju veidošana un licencēšana (Latvijā tas uzticēts Finanšu un kapitāla tirgus komisijai, kas lēmumu pieņem, pamatojoties uz uzņēmuma iesniegtajiem dokumentiem, kuri apliecina tā izpratni par apdrošināšanu un finansiālajām iespējām nodrošināt ilgtermiņa darbību);

- starpnieku licencēšana (kopš 2003. gada Latvijā apdrošināšanas sabiedrības pašas sertificē savus aģentus; savukārt Latvijas Apdrošināšanas brokeru asociācija; līdz tam brokerus licencē Finanšu un kapitāla tirgus komisija);

- apdrošināšanas tarifu apstiprināšana (Latvijā ar likumu ir noteikti vienīgi obligātās sauszemes transporta līdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas tarifi. Brīvā tirgus apstākļos reti kad valsts ar likumu apstiprina apdrošināšanas tarifus. Likumā noteiktas Finanšu un kapitāla tirgus komisijas tiesības kontrolēt, vai apdrošinātāju piemērotie tarifi ir pietiekami, lai nodrošinātu apdrošināšanas saistību izpildi; galvenokārt - vai tie nav pārāk zemi);

- apdrošināšanas pieteikumu un polišu formu apstiprināšana; neatļautu apdrošināšanas darbību un nelikumīgas konkurences uzraudzība; apdrošinātāju finanšu uzraudzība (likumā ir noteikti dažādi ierobežojumi un kontroles pasākumi, kā arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pienākumi un tiesības, kontrolējot apdrošinātāju finanšu stāvokli); apdrošinātāju atvaseļošana un likvidācija;

- garantiju fondi (Latvijā ar likumiem noteikta divu garantijas fondu izveide un darbība - Satiksmes biroja pārraudzītais Neapdrošināto un nezināmo autovadītāju izraisīto zaudējumu kompensācijas fonds un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārraudzītais Apdrošināto personu interešu aizsardzības fonds);

- apdrošināšanas produktu un sabiedrību aplikšana ar nodokļiem (Latvijā visām apdrošinātāju saņemtajām prēmijām tiek piemērots 0,7% nodoklis; no šā nodokļa tiek uzturēta Finanšu un kapitāla tirgus komisija un veidots Apdrošināto personu interešu aizsardzības fonds. Šāds fonds paredzēts apdrošinājumaņēmēju interešu aizsardzībai gadījumā, ja kāds no apdrošinātājiem kļūtu maksātnespējīgs un nenodotu savas saistības citam apdrošinātājam).

Otrais valsts mehānisms ir tiesas:

- risina strīdus starp apdrošinātājiem un apdrošinājumaņēmējiem;

- atbalsta valsts institūciju pieņemtos normatīvos aktus, piemēram, sodot par to pārkāpumiem;

- apdrošinātāji un starpnieki var vērsties tiesā, lai apstrīdētu uzraudzības un citu valsts institūciju lēmumu pareizumu.

Trešais mehānisms ir izpildvara:

Lielākajā daļā pasaules valstu apdrošināšana tiek uzskatīta par visnotaļ komplicētu industriju, tāpēc parasti tiek veidotas atsevišķas institūcijas apdrošināšanas tirgus uzraudzībai.

Latvijas Republikā apdrošināšanas uzraudzību veic Finanšu ministrijas pakļautībā esošā Finanšu kapitāla un tirgus komisija, kas regulē arī banku, pensiju fondu un vērtspapīru tirgus darbību. Finanšu un kapitāla tirgus komisija apdrošināšanas jomā veic galvenokārt apdrošināšanas un starpnieku sabiedrību licencēšanu un darbības uzraudzību.

Apdrošinājuma ņēmējs arī ir viens no svarīgākajiem apdrošināšanas tirgus dalībniekiem. LR likumā par apdrošinājuma ņēmēju tiek apzīmēts, ka tas ir juridiskā vai fiziskā persona, kas noslēdz apdrošināšanas līgumu savā vai citas personas labā.¹⁸

Pēc L. Reitmana domām, apdrošinājuma ņēmējs – tā ir fiziska vai juridiska persona, kura maksā apdrošināšanas iemaksas un ir stājusies konkrētās apdrošināšanas attiecībās ar apdrošinātāju.¹⁹

V. Šahovs uzskata, ka apdrošinājuma ņēmējs – tā ir fiziska vai juridiska persona, kura maksā (apdrošināšanas) iemaksas naudas līdzekļu formā un kurai ir tiesības pēc likuma vai uz līguma pamata saņemt naudas summu apdrošināšanas gadījuma iestāšanās rezultātā. Apdrošinājuma ņēmējam ir noteiktas apdrošināšanas intereses. Caur apdrošināšanas interesi tiek realizētas konkrētas attiecības, kurās stājas apdrošinājuma ņēmējs ar apdrošinātāju. Apdrošinājuma ņēmējs, kurš uzstājas starptautiskajā apdrošināšanas tirgū, var tikt dēvēts arī par polises turētāju.²⁰

Pēc N. Kovaļevskas domām, apdrošinājuma ņēmējs – tā ir persona, kurai, pamatojoties un likumu vai līgumu, ir jāmaksā apdrošinātājam apdrošināšanas prēmija (maksā par apdrošināšanu), bet gadījumā, kad ir iestājies paredzētais notikums (apdrošināšanas gadījums), ir tiesīga pieprasīt no apdrošinātāja apdrošināšanas izmaksu sev vai apdrošināšanas labuma guvēja labā, ja apdrošināšana ir notikusi trešās personas labā.

---

¹⁸ Par apdrošināšanas līgumu. LR likums, 30.06.1998, Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=48896>

¹⁹ Рейтман Л. Страхование дело. Москва: Банковский и биржевой научно-консультационный центр, 1992 – 25.lpp.

²⁰ Шахов В. Страхование. Москва: ЮНИТИ, 2003 – 24.lpp.

Apdrošinājuma ņēmējs, — kā uzskata S. Solovjova, — tā ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kurai ir apdrošināšanas intereses un vēlēšanās norobežot šīs intereses no briesmām (bīstamības).²¹

Apdrošinājuma ņēmējs ir fiziska vai juridiska persona, kas noslēgusi apdrošināšanas līgumu ar apdrošinātāju savās vai apdrošinātā interesēs. Apdrošināšanas ņēmēja pienākums ir sniegt patiesu informāciju par apdrošināšanas objektiem un noteiktā termiņā iemaksāt apdrošināšanas prēmiju.²²

Apdrošinājuma ņēmējam piemīt šādas pazīmes:

Pirmkārt, apdrošinājuma ņēmējs — tā ir persona, kura ir ieinteresēta apdrošināšanā (ir interese pret apdrošināšanu). Brīvprātīgas apdrošināšanas gadījumā šo interesi nosaka apdrošinājuma ņēmēja subjektīva vēlēšanās, bet obligātās apdrošināšanas gadījumā — likuma prasības.

Otrkārt, apdrošinājuma ņēmējs ir persona, kura apdrošina noteiktas intereses (savas vai trešās personas) kā apdrošināšanas objektu. Citiem vārdiem sakot, apdrošinājuma ņēmējs ir apdrošināšanas pakalpojumu pasūtītājs, kurus savukārt sniedz apdrošinātājs.

Treškārt, apdrošinājuma ņēmējs vienmēr ir apdrošināšanas tiesisko attiecību subjekts. Neviena cita persona (apdrošinātais vai apdrošināšanas labuma guvējs) nav apdrošināšanas tiesisko attiecību subjekts, pat ja šī persona daļēji izpilda apdrošinājuma ņēmēja pienākumus vai tieši viņa labā ir noslēgts apdrošināšanas līgums. Ja apdrošināšana tiek īstenota līguma formā, tad apdrošinājuma ņēmējs ir apdrošināšanas līgumslēdzēja puse un uz vienošanās pamata ar apdrošinātāju nosaka šīs apdrošināšanas nosacījumus tajā daļā, kurā šie nosacījumi nav noteikti tiešā veidā ar likumu. Vienlaikus apdrošinājuma ņēmējs ir arī puse, kura uzņemas apdrošināšanas saistības. Šajās kategorijās apdrošinājuma ņēmējs ir uzņēmies gan tiesības, gan pienākumus.

Ceturtkārt, apdrošināšanas saistībās apdrošinājuma ņēmējs, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, atrodas kreditora statusā, jo viņam ir tiesības pieprasīt no apdrošinātāja viņa saistību izpildi attiecībā uz apdrošināšanas izmaksu sev vai trešās personas labā - apdrošināšanas labuma guvēja labā. Tajā arī slēpjas būtība apdrošināšanas aizsardzības materiālajai sastāvdaļai, kuras saņemšanas dēļ apdrošinājuma ņēmējs stājas apdrošināšanas attiecībās.

Pamatojoties uz augšminēto, ir iespējams sniegt sekojošu definīciju jēdzienam «apdrošinājuma ņēmējs»:

²¹ Худяков А. Теория страхования. Москва: СТАТУТ, 2010 – 241.lpp.

²² Leonoviča L. Uzņēmējdarbības apdrošināšana. Rīga: Rīgas Tehniska universitāte, 2002. – 16.lpp.

Apdrošinājuma ņēmējs — tā ir persona, kura ir apdrošināšanas tiesisko attiecību subjekts, kura apdrošina noteiktas intereses, kura ir apdrošināšanas objekts un kurai ir tiesības pieprasīt no apdrošinātāja šo interešu apdrošināšanas aizsardzību.

Apdrošinājuma ņēmēji var būt gan juridiskas personas, gan arī pilsoņi. Apdrošinājuma ņēmējs ir brīvs apdrošinātāja izvēlē, gan attiecībā uz brīvprātīgo, gan arī obligāto apdrošināšanu veidiem.

Ar terminu apdrošinājuma ņēmējs, praksē arī lietoti termini apdrošinātā persona un apdrošināšanas labuma guvējs.

Apdrošinātā persona — fiziska persona, kuras dzīvība, veselība un darba spējas ir apdrošināšanas aizsardzības objekts. Apdrošinātais ir fiziska persona, kuras labā ir noslēgts apdrošināšanas līgums. Praksē apdrošinātais var vienlaicīgi būt arī apdrošinājuma ņēmējs, ja vien viņš naudas (apdrošināšanas) iemaksas veic patstāvīgi.

Apdrošināšanas labuma guvējs — tā ir persona – testamentārais mantinieks, tādēļ, ka ir apdrošināšanas summas saņēmējs pēc apdrošinājuma ņēmēja nāves. Apdrošināšanas labuma guvēju nozīmē apdrošinājuma ņēmējs (apdrošinātais) viņa nāves gadījumā, kad ir iestājies apdrošināšanas gadījums, un tas ir fiksēts apdrošināšanas polisē.²³

Pirms apdrošinātājs var pieņemt jebkādu lēmumu attiecībā uz riska pieņemšanu vai noraidīšanu, viņam ir jāiegūst visplašākā informācija par apdrošināmo objektu. Protams, šo informāciju vislabāk var sniegt pats apdrošinājuma ņēmējs (visbiežāk - aizpildot apdrošināšanas pieteikuma anketu), taču ne vienmēr apdrošinājuma ņēmējam vai apdrošinātājam būs pietiekami daudz zināšanu, kā arī laika vai objektivitātes, lai pilnībā novērtētu atsevišķus riskus vai noteiktu objekta vērtību, un tad talkā tiek aicināti neatkarīgi eksperti. Arī šo ekspertu lomu var iedalīt līdzīgi kā apdrošinājuma ņēmēja pienākumus:

- riska novērtējums pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās;
- zaudējuma novērtējums, iestājoties apdrošināšanas gadījumam

Pirms apdrošināšanas līguma noslēgšanas apdrošinātājam ir iespēja, praktiski neizejot no kabineta, iegūt visplašāko informāciju par apdrošināmo objektu, jo šādu neatkarīgu speciālistu ziņojums atkarībā no apdrošināšanas veida un pasūtītāja vēlmēm var ietvert:

- objekta tehnisko aprakstu, ņemot vērā apdrošināšanas veida specifiku-objekta atrašanās vai uzglabāšanas vietu, apstākļus, objekta tehnisko aprakstu (izlaiduma vai celtniecības gads, izmantotie materiāli, atbilstība standartiem, papildu aprīkojums utt.), objekta stāvokli, papildu ziņas;
- līdzīgas ziņas par personu - vecums, nodarbinātība, veselības stāvoklis;
- objekta novērtējumu, piemēram, atjaunošanas vai tirgus vērtību;

²³ Худяков А. Теория страхования. Москва: СТАТУТ, 2010 – 241.-242.лpp..

- ieteikumus riska līmeņa samazināšanai - tie var būt gan saistīti ar nopietniem ieguldījumiem (iekārtu nomaiņa ar drošākām, ugunsdzēsības iekārtu uzstādīšana utt.), gan ar ikdienišķiem sīkumiem, kas tomēr nereti var izraisīt nopietnus zaudējumus (smēķēšanas ierobežojumi vai atkritumu izvešana attiecībā uz uguns riskiem, evakuācijas procedūras un darba drošības noteikumi personu apdrošināšanā u. tml.). Atkarībā no apdrošinātāja politikas šie ieteikumi var būt gan obligāti (kuru izpilde ir priekšnoteikums, lai apdrošināšana būtu spēkā), gan brīvprātīgi (to izpildes gadījumā var tikt piedāvātas atlaides no apdrošināšanas prēmijām, vai vienkārši iegūts uzņēmuma vadības nosacīts sirdsmiers).

Ekspertu loma pēc zaudējumu iestāšanās saistīta ar divu svarīgāko zaudējuma aspektu novērtēšanu un apstiprināšanu:

- zaudējuma cēloņa un apstākļu pārbaude, apstiprināšana, dokumentu apkopošana (piemēram, lai izvairītos no iespējamiem krāpniecības gadījumiem - apstiprinot, vai notikušais negadījums nav "inscenēts" ar mērķi saņemt apdrošināšanas atlīdzību, vai slēpjot objekta bojājumus neapdrošināto risku dēļ);
- zaudējuma apmēra noteikšana un novērtējums (līdzīgi kā iepriekš -gan lai izvairītos no krāpniecības gadījumiem, piemēram, mēģinot pie zaudējuma pieskaitīt arī iepriekš radušos ar konkrēto negadījumu nesaistītus objekta bojājumus, gan lai nerastos domstarpības par zaudējuma apmēru).

Ekspertu iesaistīšana zaudējumu noregulēšanā ir atkarīga no apdrošināšanas veida (eksperti plaši izplatīti, piemēram, ir kravu apdrošināšanā) un konkrētās valsts prakses.

Kopš seniem laikiem dažādās nozarēs ir izplatīta aģentu un citu starpnieku darbība. Ari apdrošināšanā jau sen darbojušies gan aģenti, kas bijuši vairāk izplatīti Eiropā un Amerikā, gan brokeri, kas īpaši nozīmīgu vietu ieņem Anglijas apdrošināšanas tirgū.

Būtiskākā starpnieku loma ir produktu pārdošana - ari apdrošināšanā starpnieki galvenokārt pārdod apdrošināšanas produktus, viņi paši neuzņemas risku, kas saistīts ar iespējamo zaudējumu iestāšanos. Apdrošināšanas starpnieki var pārdot klientam tikai tādu apdrošināšanu, kādu viņi var dabūt no apdrošinātājiem; starpnieki paši nevar mainīt viņiem pieejamo apdrošināšanas veidu nosacījumus. Svarīgi ari tas, ka starpnieki neuzņemas finansiālas saistības par apdrošināšanas segto zaudējumu kompensāciju.

Apdrošināšanas starpnieki ir:

- apdrošināšanas aģenti un apdrošināšanas aģentūras;
- apdrošināšanas brokeri un brokeru sabiedrības.²⁴

---

²⁴ Sūniņa-Markēviča K. Apdrošināšana. Rīga: Junior Achievements Latvija, 2003. – 28.-30.lpp.

Aģents ir persona, kura darbojas kā noteiktas apdrošināšanas sabiedrības pārstāvis un kurai ir tiesības veikt apdrošināšanu šīs sabiedrības vārdā. Apdrošināšanas aģents var pārstāvēt tikai vienu apdrošināšanas sabiedrību vai apdrošinātāju grupu.

Lai kļūtu par apdrošināšanas aģentu, ir jāsaņem licence un jāinformē darba attiecības ar apdrošināšanas sabiedrību. Parasti apdrošināšanas aģenta atalgojums veidojas no iekasēto apdrošināšanas prēmiju procentiem, bet ir gadījumi, kad apdrošināšanas aģenta alga nav atkarīga no veiktās darbības un ir konstanta.²⁵

Pēc Latvijas Republikas „Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā” apdrošināšanas aģents ir persona, kura nodarbojas ar apdrošināšanas starpniecību tikai viena apdrošināšanas komersanta, valsts, kas nav dalībvalsts (turpmāk — ne dalībvalsts), apdrošinātāja filiāles vai koncernā ietilpstošo apdrošināšanas komersantu vārdā un interesēs un par kuras profesionālo darbību pilnu atbildību ir uzņēmis apdrošināšanas komersants, ne dalībvalsts apdrošinātāja filiāle vai koncernā ietilpstošie apdrošināšanas komersanti vai kura apdrošinājusi savu civiltiesisko atbildību šajā likumā noteiktajā kārtībā.²⁶

Brokeris ir apdrošināšanas starpnieks, kas sniedz konsultācijas saviem klientiem (apdrošinājuma ņēmējiem) un kārtu apdrošināšanu viņu interesēs.

Apdrošināšanas brokeri ir speciālisti, kuri labi orientējas apdrošināšanas tirgū, pārzina likumdošanu un vienmēr ir gatavi palīdzēt izvēlēties klienta vēlmēm vislabāk atbilstošo apdrošināšanas variantu. Brokeris, atšķirībā no aģentiem, sadarbojas ar vairākiem apdrošinātājiem, līdz ar to tie var sniegt neatkarīgu konsultāciju par apdrošināšanas pakalpojumiem.²⁷

Brokeru darbība apdrošināšanā paredz pretimnākšanu nolīgumam starp malām, kas ir ieinteresētas apdrošināšanā, pārrunu pārziņa par apdrošināšanu saskaņā ar apdrošinātā vai apdrošinātāja gribu, kuru galamērķis ir variantu un apdrošināšanas nosacījumu atrašana, kas ir savstarpēji pieņemami malām.

Apdrošināšanas brokeri - ir juridiskas vai fiziskas personas, kas reģistrētas noteiktajā kārtībā kā uzņēmējs, kas veic apdrošināšanas starpniecības darbību savā vārdā apdrošinātā vai apdrošinātāja rīkojumu pamata.²⁸

Tāpat Latvijas Republikas likumdošanā „Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā” apdrošināšanas brokeris ir persona, kas nodarbojas ar apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpniecību klienta vārdā un interesēs, pamatojoties uz

---

²⁵ Tihomirova J. Apdrošināšanas pamati. Rēzekne: RA Izdevniecība, 2004. – 42.lpp.

²⁶ Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likums. LR likums, 17.03.2005. Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=104830>

²⁷ Tihomirova J. Apdrošināšanas pamati. Rēzekne: RA Izdevniecība, 2004. – 42.lpp.

²⁸ Сплетухов Ю., Дюжиков Е. Страхование. Москва: 2009. – 51. Lpp.

vispusīgu piedāvājuma analīzi, un ir apdrošinājusi savu civiltiesisko atbildību šajā likumā noteiktajā kārtībā.²⁹

Viena no galvenajām figūrām apdrošināšanas tirgū, tāpat uzstājas apdrošinātājs.

Pēc Latvija Republikas „Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likuma” - Latvijas Republikā reģistrēta komercsabiedrība akciju sabiedrības formā vai Eiropas komercsabiedrība vai savstarpējās apdrošināšanas kooperatīvā biedrība, kurai saskaņā ar šo likumu ir tiesības veikt apdrošināšanu (turpmāk — apdrošināšanas sabiedrība), vai arī ārvalsts apdrošinātāja filiāle, kurai saskaņā ar šo likumu ir tiesības veikt apdrošināšanu.³⁰

Apdrošinātājs — organizācija (juridiska persona), kura veic apdrošināšanu, un kura uzņemas uz sevi saistības atlīdzināt zaudējumus vai izmaksāt apdrošināšanas summu, kā arī kura ir atbildīga par apdrošināšanas fonda izveidošanas un izlietošanas jautājumiem. Apdrošinātājs stājas konkrētās apdrošināšanas attiecībās ar apdrošinājuma ņēmēju. Savās darbībās, veidojot šīs attiecības, viņš vadās pēc apdrošinājuma ņēmējam esošajām un visā sabiedrībā kopumā pastāvošajām apdrošināšanas interesēm.

Apdrošināšana – tā ir ekonomiska un finansiāla kategorija. Tās būtība ir zaudējuma sadalīšana starp visiem apdrošināšanas dalībniekiem. Apdrošināšana ir arī viens no ražošanas attiecību elementiem. Tā ir saistīta ar materiālo zaudējumu kompensāciju, kas kalpo par pamatu dzīvības procesa nepārtrauktībai nerimtīgai darbībai.

Tāpat kā finanses, arī apdrošināšana ir sadales kategorija, tomēr tas neizslēdz tās izmantošanas iespēju pilnīgi visās sabiedriskās ražošanas stadijās: ražošana, sadale, apmaiņa un lietošana, kā ir rakstījis S. Jermasovs.³¹

Izpildot savas finansiālās saistības, apdrošinātājs sadala apdrošināšanas iemaksas pa dažādiem mērķa virzieniem, kas ir ietverti tarifā. Šajā līdzekļu kustības etapā aprēķināto (prognozēto, sagaidāmo) zaudējumu apmēra nesakritība ar faktiskajiem ir iespējama gan laika, gan arī telpas dimensijā. No slēgtā zaudējuma sadalījuma izriet iespēja sniegt palīdzību cietušajiem apdrošinājuma ņēmējiem attiecīgajā gadā uz pārējo apdrošināšanas dalībnieku rēķina – tas ir teritoriālais sadalījums. Toties zaudējuma sadalījums pēc laika principa prasa rezerves fondu veidošanu uz neizmantotās visu kopā saņemto neto iemaksu kopuma daļas rēķina, kas tiks izlietoti gados ar paaugstinātu zaudējumu faktoru.

Tādejādi, apdrošinātājam ir jā rūpējas par tāda apjoma apdrošināšanas rezervju izveidošanu, kuras būtu pietiekamas turpmākajām apdrošināšanas atlīdzību (apdrošinājuma

²⁹ Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas starpnieku darbības likums. LR likums, 17.03.2005. Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=104830>

³⁰ Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas starpnieku darbības likums. LR likums, 17.03.2005. Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=104830>

³¹ Ермасов С.В., Ермасова Н.Б. Страхование. Москва: Высшее образование, 2008 – 174.lpp.

summu) izmaksām. Šim mērķim apdrošinātājiem ar likuma priekšrakstiem ir noteikts izveidot apdrošināšanas rezervju (nenopelnīto prēmiju rezerve; notikušo, bet nepieteikto zaudējumu rezerve; notikušo, bet nenoregulēto zaudējumu rezerve; zaudējumu iespējas svārstību rezerve; katastrofu rezerve; profilaktisko pasākumu rezerve) sistēmu un investēt tās stingri noteiktos objektos.

Vajadzība pēc apdrošinātāja finansiālās stabilitātes paaugstināšanas līdzekļu apgrozījuma riskantā rakstura apstākļos lika rasties tādai specifiskai metodei kā pārapirošināšana, kura balstās uz zaudējuma sadalījuma tālāku paplašināšanu.

Apdrošināšanas kompānijas finansiālais rezultāts tiek noteikts tāpat kā citās kompānijās – kā starpība starp ienākumiem un izdevumiem. Pie izdevumiem attiecas ne tikai izdevumi lietas administrēšanai, bet arī apdrošināšanas atlīdzības izmaksa, izdevumi profilaktisko pasākumu veikšanai, atskaitījumi apdrošināšanas rezervēs u. c. Pie ienākumiem pieder: iemaksas no apdrošinājuma ņēmējiem, līdzekļu atgriešana no apdrošināšanas rezerves fondiem, kā arī ienākumi no citām operācijām. Apdrošināšanas kompānijas faktiskā peļņa var palielināties arī uz tās investīciju darbības pamata.³²

Apdrošinātājs, kurš savējās saistības par apdrošināšanu nesedz par pašu kapitālu un rezervēm, ir obligāti jānodrošina šīs saistības segums ar pārapirošināšanu. Pārapirošināšana pārstāv apdrošināšanu ar vienu apdrošinātāju (pārapirošinātāju) uz izpildījuma riska nosacījumiem, kurus noteica līgums, izpildes visu vai daļu savas saistības daļēji apdrošināta ar citu apdrošinātāju (pārapirošinātāju).³³

Pārapirošināšana ir apdrošināšanas tirgus neatņemams elements. Pārapirošināšana nodrošina jebkādas apdrošināšanas sabiedrības apdrošināšanas operāciju finansiālu noturību. Vairumā gadījumu apdrošināšanas sabiedrības nevar nodrošināt ideāli sabalansēto risku portfeli, tā kā apdrošinātu objektu daudzums var būt neliels vai apdrošināšanas portfelī nokļūs lieli un bīstami riski. Sakarā ar to, ka ienākumi un pat jebkāda apdrošinātāja visi aktīvi saliek tikai viņa atbildības kopējas summas nelielas saistības pret apdrošinājuma ņēmējiem, iespējami stihiskas katastrofas var apdraudēt finansiālo bāzi apdrošinātāja tā, ka tas novedīs līdz bankrotam.³⁴

Pēc Latvijas Republikas „Pārapirošināšanas likuma”, pārapirošināšana nozīme cedēto risku pieņemšana no apdrošināšanas komersanta, pārapirošināšanas komersanta vai privātā pensiju fonda. Bet pārapirošinātājs ir Latvijā reģistrēta komercsabiedrība, kas reģistrēta kā akciju sabiedrība vai sabiedrība ar ierobežotu atbildību, vai Eiropas komercsabiedrība, kurai

³² Самсонова И. А. Страхование. Владивосток: ВГУЭС, 2007 – 40.-41.lpp

³³ Балабанов И., Балабанов А. Страхование. Санкт-Петербург, Москва, Харьков, Минск: Питер, 2002 - 62.lpp.

³⁴ Басаков М. Страхование дело в вопросах и ответах. Ростов-на-Дону: Феникс, 1999 – 363.lpp.

saskaņā ar šo likumu ir tiesības nodarboties ar pārapdrošināšanu (turpmāk — pārapdrošināšanas sabiedrība) un arī ārvalsts pārapdrošinātāja filiāle, kurai saskaņā ar šo likumu ir tiesības nodarboties ar pārapdrošināšanu.³⁵

Apdrošināšanas tirgus struktūru veido un ietekmē dažādi faktori. Apskatot vēsturisko apdrošināšanas pakalpojuma attīstību, ir konstatēts, ka apdrošināšana ir jutīgs finanšu instruments, kas atspoguļo katras valsts sociāli ekonomisko situāciju un ir arī viens no mehānismiem, kurš var mainīt ekonomisko un sociālo situāciju valstī kopumā un katram sabiedrības loceklim atsevišķi. Apdrošināšana darbojas arī kā indikators: jo augstāks valsts iedzīvotāju dzīves līmenis, jo lielāks pieprasījums veidojas pēc apdrošināšanas pakalpojumiem.³⁶

1.5 Licencētie apdrošināšanas veidi Latvijas teritorijā

Apdrošinātājam ir tiesības veikt apdrošināšanas operācijas vienīgi tad, ja saņemta speciālā atļauja (licence) no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas.

Finanšu un kapitāla tirgus komisija izsniedz licences šādiem apdrošināšanas veidiem:³⁷

- 1) nelaimes gadījumu apdrošināšana - personu apdrošināšana, izmaksājot iepriekš noteiktu summu dažādu traumu, paliekoša darba spēju zuduma un nāves gadījumos;
- 2) veselības apdrošināšana (apdrošināšana pret slimībām) - personu medicīnisko izdevumu apdrošināšana;
- 3) sauszemes transporta (izņemot dzelzceļa transportu) apdrošināšana - jebkuru ceļu satiksmei reģistrētu sauszemes autotransporta līdzekļu apdrošināšana pret zaudējumiem, kas radušies ceļu satiksmes negadījuma, dabas stihiju vai trešo personu iedarbības (vandālisma, zādzības) dēļ;
- 4) dzelzceļa transporta apdrošināšana - dzelzceļa sastāvu apdrošināšana pret zaudējumiem, kas radušies sadursmes, dabas stihiju vai trešo personu iedarbības dēļ;
- 5) gaisakuģu apdrošināšana - gaisa kuģu apdrošināšana pret pēkšņiem zaudējumiem, kas radušies sadursmes, dabas stihiju vai trešo personu iedarbības dēļ;
- 6) kuģu apdrošināšana - kuģu apdrošināšana pret pēkšņiem zaudējumiem, kas radušies avāriju gadījumos, dabas stihiju vai trešo personu iedarbības dēļ;
- 7) kravu apdrošināšana - kravu apdrošināšana pret mehāniskiem bojājumiem un trešo personu iedarbību jebkuru pārvadājumu laikā;

---

³⁵ Pārapdrošināšanas likums. LR likums, 02.07.2008. Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=177507>

³⁶ Graudiņa A. Apdrošināšanas pamati. Rīga: Latvijas Universitāte, 2010. – 54.lpp.

³⁷ Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likums. LR likums, 30.06.1998, Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=48895>

18) palīdzības apdrošināšana - ārvalstu ceļojumu apdrošināšanā apdrošinātājs var piedāvāt dažādu pakalpojumu nodrošināšanu personu papildu apdrošināšanai (veselības un nelaimes gadījumi), piemēram, autotransporta salūšanas vai juridisku problēmu gadījumiem;

19) dzīvības apdrošināšana - apdrošinātājs veido ilgtermiņa iemaksu uzkrājumus ar mērķi izmaksāt uzkrāto summu, apdrošinātajai personai sasniedzot noteiktu vecumu (pilngadība, pensijas vecums), iestājoties noteiktam gadījumam šīs personas dzīvē (mācību sākšana, darba nespēja) vai beidzoties līguma darbības termiņam vienā maksājumā vai regulāru maksājumu veidā.³⁹

Izplatītākie apdrošināšanas veidi Latvijas teritorijā ir sauszemes transporta apdrošināšana, īpašuma apdrošināšana, pārsvara pret uguns un dabas stihiju postījumiem un obligātā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana.

1.6 Apdrošināšanas tirgus rādītāji

1.6.1. Apdrošināšanas sabiedrību daudzums

Katru gadu ar apdrošinātājiem Latvijas apdrošināšanas tirgū notiek kaut kādas izmaiņas, ārvalstu apdrošināšanas kompānijas atver jaunas filiāles vai notiek esošo filiāļu taisīšana ciet, notiek kompāniju saplūdumi, mainās nosaukumi, pārstāj darbu dažas apdrošināšanas kompānijas.

Uz 2012. gadu 31. decembri Latvijā darbojas deviņas apdrošināšanas sabiedrības un trīspadsmit ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles. Gan apdrošināšanas sabiedrības, gan ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles dalās divos pamata sektoros – dzīvības un nedzīvības apdrošinātāji.

Pie dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām attiecas divas kompānijas, "SEB Dzīvības apdrošināšana" un "Citadele Life".

Pie nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībām pieder: "Balta" (Apvienotās Karalistes kompānija), "Baltijas Apdrošināšanas Nams", "Baltikums", "Balva", "BTA Insurance Company SE", "ERGO Latvija" (Vācijas kompānija) un "Gjensidige Baltic" (Norvēģijas kompānija).

Pie ārvalstu dzīvības apdrošināšanas sabiedrību filiāliem attiecas tādi, kā "Amplico Life Pierwsze Amerykansko - Polskie Towarzystwo Ubezpieczen na Zycie i Reasekuracji filiāle Latvijā" (Polija), "Swedbank Life Insurance SE Latvijas filiāle" (Igaunija), "Mandatum Life

---

³⁹ Sūniņa-Markēviča K. Apdrošināšana. Rīga: Junior Achievements Latvija, 2003. – 63.-64.lpp.

Insurance Baltic SE Latvijas filiāle" (Igaunija), "Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle" (Igaunija), "ERGO Life Insurance SE" Latvijas filiāle (Lietuva).

Pie ārvalstu nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību filiāliem pieder tādas, kā "Coface Austria Kreditversicherung AG filiāle" (Austrija), "Swedbank P&C Insurance SE Latvijas filiāle" (Igaunija), "GAN EUROCOURTAGE S.A. Latvijas filiāle "GT BALTICS"" (Francija), "If P&C Insurance AS Latvijas filiāle" (Igaunija), "Seesam Insurance AS Latvijas filiāle" (Igaunija), "Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group Latvijas filiāle" (Polija), "Uždaroji akcine bendrove draudimo kompanija "PZU Lietuva" Latvijas filiāle" (Lietuva), "ERGO Kindlustuse Aktsiaselts Latvijas filiāle" (Igaunija).⁴⁰

No tā autore var secināt par to, ka Latvijā darbojas pietiekami daudz valsts apdrošināšanas sabiedrību, kuriem nav atbalsta no rietumu kompānijām, viņi darbojas bez mātes kompānijas nodrošināšanas. Bet vairāk no Latvijas apdrošinātājiem ir ārvalstu sabiedrību filiāles, lielāka daļa no filiāļu kopskaita ir Igaunijas kompānijas, otro vietu aizņem Polijas un Lietuvas kompānijas, un trešo vietu daļa Austrija, Vācija, Norvēģija un Apvienotā Karaliste. Ar to var secināt, ka citas valstis gatavas sadarboties ar Latvijas valsti, viņu uztic Latvijas apdrošināšanas tirgum.

1.6.2. Apdrošināšanas prēmijas un atlīdzības

Svarīgie faktori, kuri raksturo apdrošināšanas tirgus attīstību ir parakstīto bruto prēmiju apmērs un izmaksātās bruto atlīdzības.

Pēc Latvijas Republikas likuma „Par apdrošināšanas līgumu”, apdrošināšanas prēmija - apdrošināšanas līgumā noteiktais maksājums par apdrošināšanu, tamdēļ var izdarīt secinājumu, ka parakstīto bruto prēmiju apmērs ir kopējs rādītājs par parakstīto prēmiju daudzumu starp apdrošināšanas kompānijām un ārvalstu filiāliem.

Tajā pašā likumā, apdrošināšanas atlīdzība ir apdrošinājuma summa, tās daļa vai cita par apdrošināšanas gadījumu izmaksājamā summa vai nodrošināmie pakalpojumi atbilstoši apdrošināšanas līgumam.⁴¹

No tā var secināt, ka izmaksātās bruto atlīdzības ir kopējais radītājs par izmaksātām atlīdzībām klientiem no apdrošināšanas sabiedrībām un ārvalstu filiāliem.

---

⁴⁰ Apdrošināšanas tirgus darbība Latvijā 2012. gada 4. ceturksnī [tiešsaiste]. FKTK dati. Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/2013-03-04_apdrosinasanas_tirgus_20/

⁴¹ Par apdrošināšanas līgumu. LR likums, 30.06.1998, Rīga: Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=48896>

Lai apdrošinātāji varētu ieverot savas saistības, attīstīties un pilnvaroties, ir nepieciešams, lai parakstīto bruto prēmiju apmērs būtu lielāks par izmaksātam bruto atlīdzībām.

Uz 2012. gadu 31. decembri dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas apjoms bija 24,5 milj. latu un izmaksātās bruto atlīdzības apjoms bija 13,2 milj. latu. Uz to pašu periodu nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas apjoms bija 224,5 milj. latu un izmaksātās bruto atlīdzības apjoms bija 118,7 milj. latu.⁴² Parakstīto prēmiju daudzums gandrīz divas reizes pārsniedz izmaksāto atlīdzību daudzumu abās jomās. Ar to var secināt, ka Latvijā attīstītāka ir nedzīvības apdrošināšanas joma.

1.6.3 Apdrošināšanas IKP radītājs 2012. gadā

Par Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstību var liecināt vēl viens kritērijs – iekšzemes kopprodukts.

Iekšzemes kopprodukts ir valsts teritorijā saražoto gala produktu un pakalpojumu summārā vērtība gada laikā. To aprēķina, izmantojot datus par iekšzemes ražošanu (faktiskajās un salīdzināmajās cenās), izlietojumu (faktiskajās un salīdzināmajās cenās) un ienākumiem (tikai faktiskajās cenās).⁴³

Internet mājas lapa „The Baltic course” secina par to, ka 2012. gadā Latvijas Republikas iekšzemes kopprodukts bija 0,99%, kurš ir mazāks par visiem Baltijas valstīm. Ar to var liecināt, ka pēc pasaules ekonomiskas krīzes atveseļošanas periods ilgst lēni, bet izmaiņas jau ir ievērojamas.

Pēc Kristiansa Pudansa domām – tas ir liels potenciāls Latvijas apdrošināšanas attīstībai, jo pēc datiem ir prognozēts, ka ekonomiska krīze jau beidzas.⁴⁴ Bet prognozējams arī pasaules ekonomiskas krīzes otrais vilnis.

---

⁴² Apdrošināšanas tirgus darbība Latvijā 2012. gada 4. ceturksnī [tiešsaiste]. FKTK dati. Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/2013-03-04_apdrosinasana_tirgus_20/

⁴³ Iekšzemes kopprodukts Latvijā kopā. Latvijas statistika. [skatīts 2013.g. 1.aprīlī]. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/metodologija/iekaszemes-kopprodukts-latvija-kopa-34403.html>

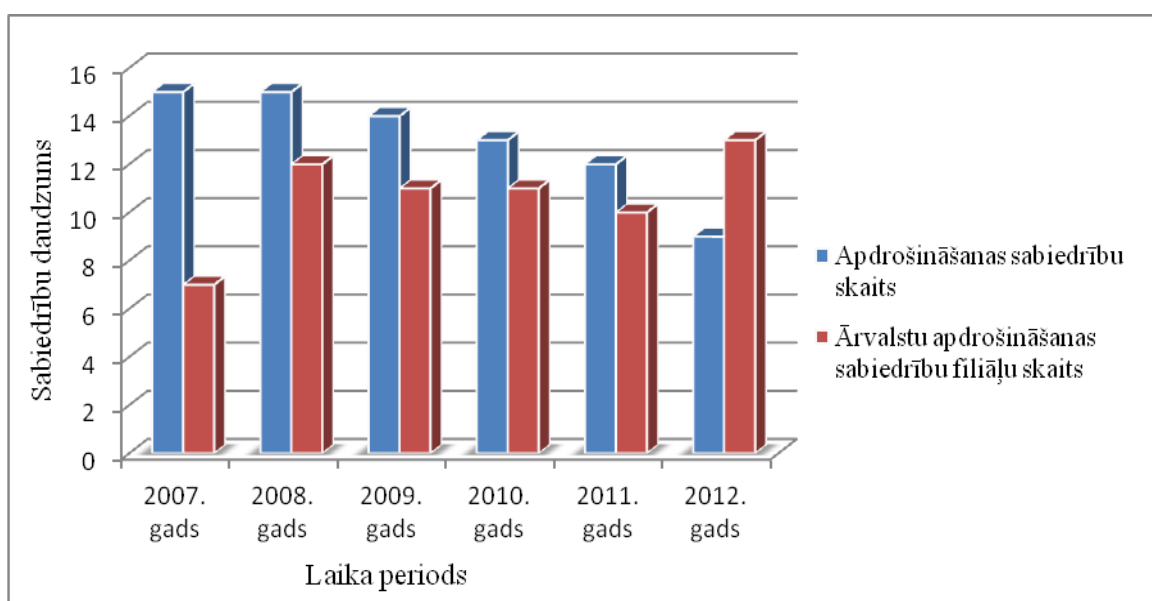
⁴⁴ The Baltic course. Latvia records lowest proportion of insurance premiums against GDP in Baltics in 2012. [skatīts 2013.g. 1.aprīlī] Pieejams: <http://www.baltic-course.com/eng/finances/?doc=73430>

2. GALVENIE APDROŠINĀŠANAS TIRGUS RADĪTĀJI

2.1 Apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu filiāļu skaits laika periodā no 2007. līdz

2012. gadam

Par Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstību var liecināt dažādi rādītāji, viens no tādiem rādītājiem ir apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu filiāļu skaits. Salīdzinājumi par Latvijas apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu filiāļu skaitu ir īstenoti, izmantojot Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētos apdrošināšanas ceturkšņa pārskatus laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.

2.1. att. Apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu filiāļu skaits laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁴⁵

2007. gada beigās Latvijā darbojās 15 apdrošināšanas sabiedrības, 4 dzīvības apdrošinātāji un 11 nedzīvības apdrošinātāji, un arī septiņas ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles, no tiem 5 dzīvības apdrošinātāju filiāles un 2 nedzīvības apdrošinātāju filiāles.

2008. gadā Latvijas apdrošināšanas sabiedrību skaits palika nemainīgs, bet ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles skaits palielinājās līdz 12. Dzīvības apdrošinātāju skaits palika nemainīgs, bet 2008. gada 25. jūnijā AS "Akciju komercbanka "Baltikums"" ir parakstījusi vienošanos ar AS "Latvijas Krājbanka" par AAS "Baltikums Dzīvība" 93,46% akciju pārdošanu AS "Latvijas Krājbanka", tāpēc „Baltikums Dzīvība” izmainīja nosaukumu

⁴⁵ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

uz „LKB LIFE”.⁴⁶ Tas bija saistīts ar to, ka banka nespēj orientēties uz nākotni par klientu daudzumu. Nedzīvības apdrošinātāju skaits arī palika nemainīgs, bet 2008.gadā 1.janvārī „Parekss apdrošināšanas kompānija” izmainīja savu nosaukumu un saka darboties ar "Gjensidige Baltic" vārdu, tas bija saistīts ar to ka 2006. gada 13. septembrī Norvēģijas apdrošināšanas sabiedrība Gjensidige Forsikring kļuva par jaunu AS „Parekss apdrošināšanas kompāniju” īpašnieku.⁴⁷

2007. gada 6. jūlijā dzīvības apdrošināšanas akciju sabiedrība „Seesam Life Latvia” pievienojas „Seesam Elukindlustuse Aktsiaselts”, kas pārveidota par "Seesam Life Insurance SE" un uz 2008. gadu sabiedrība „Seesam Life Latvia” izmainījās uz „Seesam Life Insurance SE Latvijas filiāle”.⁴⁸

2008. gadā pie ārvalstu nedzīvības apdrošinātāju filiāliem pievienojas vēl 5 filiāles, tādas kā „Coface Austria Kreditversicherung AG filiāle”, „Länsförsäkringar International Försäkringsaktiebolag (publ) filiāle Nordicia Apdrošināšana”, „Hansa Varakindlustus AS Latvijas filiāle”, „Groupama Transport S.A. Latvijas filiāle "GT BALTICS"” un „AS If Eesti Kindlustus Latvijas filiāle”

Sākot ar 2009. gadu apdrošināšanas sabiedrību skaits saka pakāpeniski samazināties, 2009. gadā sabiedrību skaits bija 14, 2010. gadā – 13, 2011. gadā – 11 un 2012. gadā Latvijas apdrošināšanas sabiedrību skaits samazinājās jau līdz 9. Par tik strauju samazinājumu liecina to, ka 2007.gadā notika globālas ekonomiskas krīzes sākums, kurš turpinājās līdz 2010. gadam. 2008. gadā turpinās ekonomikas pazemināšana valstī un Latvijas ekonomiska krīze kļuva vēl apjomīgāka, kas pastiprināja jau iesāktās problēmas gadā agrāk. Tajā laikā bija pagrūtināta finanšu resursu piesaiste un naudas aizdevumus finanšu iestādes aizdeva piesardzīgāk.

Ar ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu skaitu ir pretēji cita situācija, jo līdz 2012. gadam nebija ievērota strauja lejupslīde filiāļu skaitā. 2009. un 2010. gadā ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu skaits bija 11, bet 2011. gadā to skaits bija 10.

2009. gada 20. maijā apvienojas „AS If Eesti Kindlustus”, „AB If draudimas” un „If Latvija”, tas kļuva darboties ar vienu nosaukumu „If P&C Insurance AS”, Latvijā tas kļuva par ārvalstu nedzīvības apdrošinātāju filiāli ar nosaukumu - „If P&C Insurance AS Latvijas

---

⁴⁶ Arhīvs par 2008. gadu. [tiešsaiste] Baltikums. Latvija (Rīga). [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: http://www.baltikums.eu/Jaunumi/AS_Akciju_komercbanka_Baltikums_ir_parakstijusi_vienosanos_par_AAS_Baltikums_Dziviba_akciju_pardosanu/157/mid_495

⁴⁷ Vēsture. [tiešsaiste] Gjensidige.[skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://www.gjensidige.lv/lv/about/history/>

⁴⁸ Izveidota Eiropas komercsabiedrība Seesam Life Insurance SE. [tiešsaiste] Rīgas polise – Apdrošināšanas brokeri. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://polise.lv/public/27314.html>

filiāle”.⁴⁹ Tajā pašā gadā AS „Hansabanka” izmainīja savu juridisku nosaukumu uz AS „Swedbank” un ar to arī izmainīja filiāles nosaukumi no „Hansa Elukindlustus” uz „Swedbank Elukindlustus AS Latvijas filiāle” un no „Hansa Varakindlustus AS Latvijas filiāle” uz „Swedbank Varakindlustus AS Latvijas filiāle”.

Arī 2009. gadā pēc „Seesam Life Insurance SE” daļas pievienošanas Compensa, tas mainīja nosaukumu uz „Compensa Life Vienna Insurance Group SE Latvijas filiāle”, tas palīdzēja dabūt papildus drošību un pievienot resursus.

Kad notiek vienu kompāniju saplūdums, citas kompānijas anulē savas licences, kas notiek ar „RESO Europa” 2009. gadā. Tas notika pēc tā, kad „Gjensidige Baltic” nopirka „RESO Europa” 2008. gadā. „Länsförsäkringar International Försäkringsaktiebolag (publ) filiāle Nordicia Apdrošināšana” bija mainīts nosaukums uz „GF Försäkringsaktiebolag filiāle”.

2010. gadā Parex banka bija restrukturizēta un dibināta jauna banka „Citadele banka”, ar to arī tiek mainīts nosaukums apdrošināšanas sabiedrībai, tāpēc „Parex Dzīvība” kļuva par „Citadele Life”. Tajā pašā laikā „SE Sampo Life Insurance Baltic” arī izmainīja savu nosaukumu uz „Mandatum Life Insurance Baltic SE Latvijas filiāle”, bet ERGO Lietuva pieņēma lēmumu atvērt jaunu filiāli - „ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāle”.

2009. gada 21. decembrī Finanšu un kapitāla tirgus komisija nolēma apturēt visas izsniegtas licences, tāds lēmums bija pieņemts, pamatojoties uz to, ka RSK apdrošināšanas AS vadība un akcionārs Rīgas dome nespēja veikt savlaicīgus pasākumus, lai nodrošinātu RSK apdrošināšanas AS darbību atbilstoši Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likuma prasībām. 2010. gada 29. janvārī bija pieņemts lēmums par visu izsniegto licenču anulēšanu.⁵⁰

2011. gadā „ERGO Latvija dzīvība” pieņēma lēmumu par reorganizēšanu un apvienojas ar „ERGO Life Insurance SE”, kurš 2010. gadā atvēra jaunu filiāli Latvijas teritorijā. Janvāra sākumā „Euler Hermes Kreditversicherungs – AG” paziņoja par darbības pārtraukšanu Latvijas teritorijā un ar to izgāja no Latvijas apdrošināšanas tirgu. 2011. gada 4. aprīlī sabiedrības meitas sabiedrība „GF Försäkringsaktiebolag” tika pievienota AAS Gjensidige Baltic, 29. aprīlī GF Forsakringsaktiebolag filiāle tika likvidēta.⁵¹

---

⁴⁹ Par If. Athīvs. [tiešsaiste] If. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://www.if.lv/web/lv/parif/ifinforme/pages/atlaujaapvienot.aspx>

⁵⁰ Par RSK apdrošināšanas AS izsniegto licenču apdrošināšanas veikšanai apturēšanu. [tiešsaiste] FKTK publikācijas. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams:

http://www.fktk.lv/lv/publikācijas/citas_publicācijas/2009/2009-12-22_par_rsk_apdrosinanas_a/

⁵¹ AAS Gjensidige Baltic gada pārskats par 2011. gadu. [tiešsaiste] AAS Gjensidige Baltic [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams:

<http://www.gjensidige.lv/files/Par%20mums/Gada%20p%C4%81rskati/Parskats%202011.pdf>

Situācija strauji izmainījās 2012. gadā, kad Latvijas pārsvarā daudzumā darbojas ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles, kuru skaits bija 13, bet vietējo apdrošināšanas sabiedrību skaits bija 9. 2011. gadā bija apturēta visa „Latvijas Krājbankas” darbība, līdz ar to bija anulētas arī visas apdrošināšanas licences un 2012. gadā „LKB LIFE” pārtrauca savu darbību apdrošināšanas tirgū.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padome 2012. gada 10. maija sēdē nolēma anulēt savstarpējās apdrošināšanas kooperatīvajai biedrībai "Lauto klubs" izsniegto licenci galvojumu apdrošināšanas veikšanai. Šāds lēmums pieņemts, jo SAKB "Lauto klubs" neizpilda Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteikto maksātspējas prasību, bet sabiedrība jāturpina pildīt saistības.⁵²

2011. gadā „Seesam Latvija” bija reorganizēta un 2012. gadā pievienojas „Seesam Insurance AS Latvijas filiālei”, bet „Groupama Transport S.A. Latvijas filiāle "GT BALTICS”” izmainīja nosaukumu un kļuva par „GAN EUROCOURTAGE S.A. Latvijas filiāle "GT BALTICS””.

Par Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstību liecina arī tas, ka 2012. gadā Latvijas teritorijā saka darbību jaunas filiāles „Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group Latvijas filiāle”, „Uždaroji akcine bendrove draudimo kompanija "PZU Lietuva" Latvijas filiāle”, un „ERGO Latvija” ar „ERGO Lietuva” apvienota filiāle ar vienu nosaukumu „ERGO Kindlustuse Aktsiaselts”.

Latvijas apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles darbību regulē Finanšu un kapitāla tirgus komisija, kura var anulēt visas izsniegtās licences apdrošināšanas veikšanai.

2.2 Apdrošināšanas starpnieku attīstība laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam

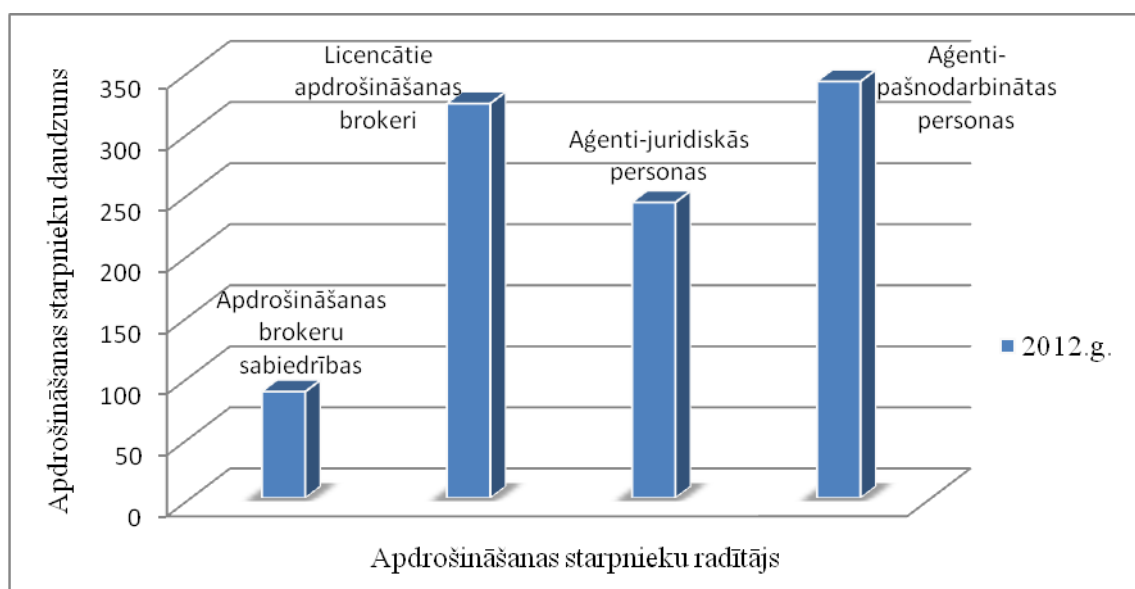
Pēc Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētiem datiem šobrīd ir konstatēts, ka Latvijas Republikā bija radītas 145 apdrošināšanas brokeru sabiedrības. Uz 2007. gadu apdrošināšanas brokeru skaists sasniedza 69 kompānijas. Vislielākās un pazīstamākas apdrošināšanas brokeru sabiedrības bija „Hansa Apdrošināšanas Brokeris”, „Dzīvības Apdrošināšanas brokeri”, „MAI Insurance brokers”, „Marsh” un „Apdrošināšanas un finanšu brokers”, kuru parakstīto apdrošināšanas prēmijas daudzums bija virs 5 milj. latu.

---

⁵² Par SAKB "Lauto klubs" izsniegtās licences galvojumu apdrošināšanas veikšanai anulēšanu. [tiešsaiste] FKTK paziņojums. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/publikacijas/pazinojumi_masu_informacijas_1/2012/2012-05-10_par_sakb_lauto_klubs_izs/

Laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam Latvijā darbojās virs 100 apdrošināšanas brokeru kompānijas, tas ir samērā liels brokeru daudzums mazai Latvijas Republikas teritorijai.

Krīzes ietekmes dēļ daudzas brokeru kompānijas neizturēja konkurenci, straujo ekonomisko tirgus kritienu, daudziem apdrošināšanas brokeru kompānijām bija problēmas ar likuma ievērošanu, tamdēļ tas pārtrauca savējo darbību Latvijas apdrošināšanas tirgū. Pati 2011. gadā Finanšu un kapitāla tirgus komisija veica plašas pārbaudes apdrošināšanas brokeru kompānijas darbībā, kas atveda pie tā, ka 2011. gada bija konstatēta liela brokeru kompāniju likvidācija. No starpnieku reģistra bija izslēgtas 20 brokerus kompānijas. Dažreiz ne tikai uzņēmumam atņēma licenci, bet arī tiem brokeriem, kuri ievēro likuma prasības, vai ne godīgi rīkojās ar klienta līdzekļiem, Finanšu un kapitāla tirgus komisijai ir tiesības apturēt uz laiku vai vispār anulēt brokera licenci darbības.

2.2. att. Nodarbināto apdrošināšanas starpnieku attiecība 2012. gadā ⁵³

2012. gadā Latvijas tirgu darbību veica 87 brokeru kompānijas, no 145 iespējamiem. Tas liecina par to, ka brokeriem nav tik viegli eksistēt apdrošināšanas tirgū, jo ir liela konkurence ne tikai brokeru starpā, bet arī ar apdrošināšanas kompānijām. Viens no galvenajiem kritērijiem apdrošināšanas brokeru kompānijas darbībai ir licencēto brokeru esamība. Šobrīd apdrošināšanas brokeru kompānijās tiek nodarbināti 323 licencētie brokeri. Nereti brokeri sastapās ar klientu pārmānīšanu, negodīgu konkurenci starp apdrošināšanas brokeru kompānijām, negodīgu tarifu piedāvājumu no apdrošināšanas kompānijām, kas slikti atspoguļojās brokeru darbā.

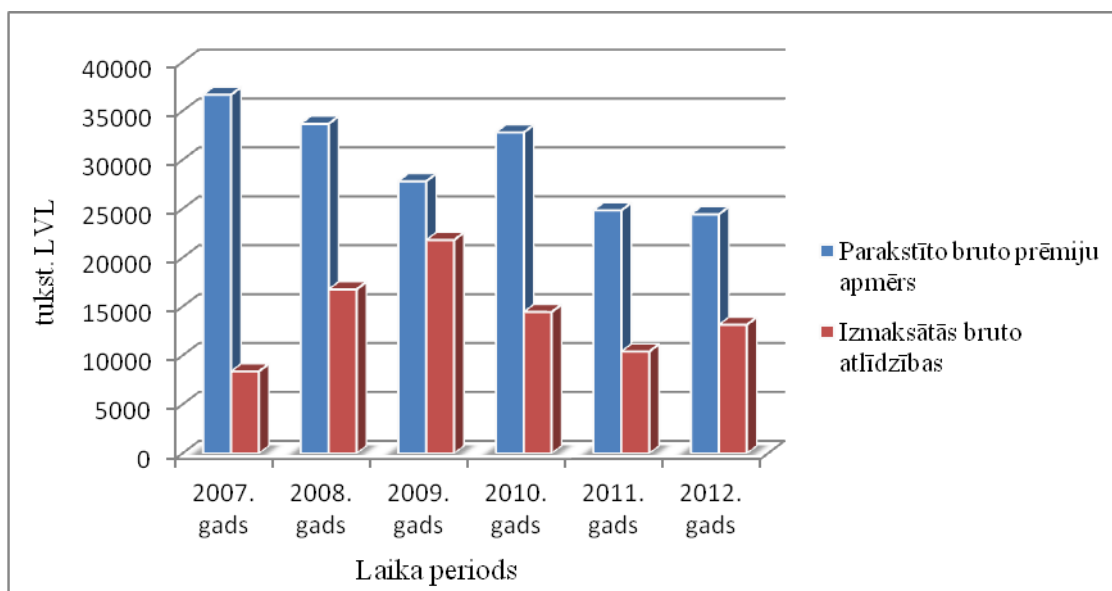
⁵³ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

Latvijas apdrošināšanas tirgū kā apdrošināšanas starpnieki darbojas arī aģenti, kuri dalās uz juridiskam un pašnodarbinātam personām. Šobrīd apdrošināšanas tirgu piesaista klientus 341 pašnodarbināta persona un 242 juridiskas personas. Ir redzams, ka ļoti daudz starpnieku pastāv apdrošināšanas kompāniju intereses un darbojas tos labumā.

Ir redzams, ka Latvijas apdrošināšanas tirgū pietiekami daudz gan apdrošināšanas brokeru, gan apdrošināšanas aģentu, lai sniegtu klientiem vislabākos apdrošināšanas pakalpojumus. Arī apdrošināšanas kompānijām ir izdevīgs tāds starpnieku daudzums, jo daudziem apdrošināšanas kompānijām gandrīz 75% no parakstīto apdrošināšanas prēmiju daudzuma paraksta apdrošināšanas starpnieki.

2.3 Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam

Apdrošināšanas tirgus attīstību var raksturot arī no parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzību daudzuma izmaiņām. Salīdzinājumi par Latvija apdrošināšanas parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības daudzuma ir īstenoti, izmantojot Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētus apdrošināšanas ceturkšņa pārskatus laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.

2.3. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁵⁴

⁵⁴ Autore izveidots pēc bankas ceturkšņa pārskatiem. Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/ Apskatīts: 26.04.2013

2007. gadā dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmiju apmērs bija 36,7 milj. latu un sasniedza visaugstākus rezultātus, bet izmaksāto bruto atlīdzību apmērs bija 8,4 milj. latu, kas par 28,3 milj. latu mazāk nekā bruto prēmiju apmērs.

2008. gadā situācija sāk mainīties un parakstīto bruto prēmiju apmērs samazinājās līdz 33,7 milj. latu, bet izmaksāto bruto atlīdzību apmērs palielinājās līdz 16,8 milj. latu, kas divās reizēs vairāk, nekā pirms gada.

2009. gadā izmaksātu bruto atlīdzību apmērs bija 21,8 milj. latu, praktiski sasniedzot parakstīto bruto prēmiju apjomu 27,8 milj. latu apmēra, starpība bija tikai 6 milj. latu. Pēc autores domām tas bija saistīts ar to, ka cilvēki saka aktīvi izlietot apdrošināšanas polišu resursus, izmantot produktus ar uzkrājumu veidošanu.

2010. gadā situācija apdrošināšanas tirgū sāk mainīties un dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmiju apmērs strauji izaug un sastāda 32,8 milj. latu, tāds apjoms bija līdzīgs 2007. un 2008. gadiem. Krīzes laikā tas bija diezgan rekords bruto prēmiju daudzums. Izmaksāto bruto atlīdzību apmērs 2010. gadā bija 14,5 milj. latu, kas pat divas reizes mazāks, nekā pirms gada, kad bija milzīgas atlīdzības no apdrošināšanas kompānijām.

2011. un 2012. gadā nebija straujas parakstīto bruto prēmiju apjoma izaugsmes, 2011. gadā apmērs bija 24,7 milj. latu un 24,5 milj. latu attiecīgi. Daudzi klienti aizdomās par apdrošināšanas vajadzību, jo dzīvības apdrošināšana nebija tik brīvi izvietota apdrošināšanas tirgū, kompānijas pārtrauca strauju privātpersonu apdrošināšanu, orientējoties tikai uz lieliem uzņēmumiem, bankām vai firmām.

2011. gadā izmaksāto bruto atlīdzību apmērs bija 10,4 milj. latu, kas par 4,1 milj. latu mazāk, nekā gadu iepriekš un 2012. izmaksāto bruto atlīdzību apmērs nedaudz izauga un sasniedza 13,2 milj. latu.

Apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmiju apmērs bija lielāks nekā izmaksātais bruto atlīdzību daudzums, kas liecina par to, ka apdrošināšanas kompānijas spēj ātri un kvalitatīvi nodrošināt izmaksu pēc apdrošināšanas gadījumiem.

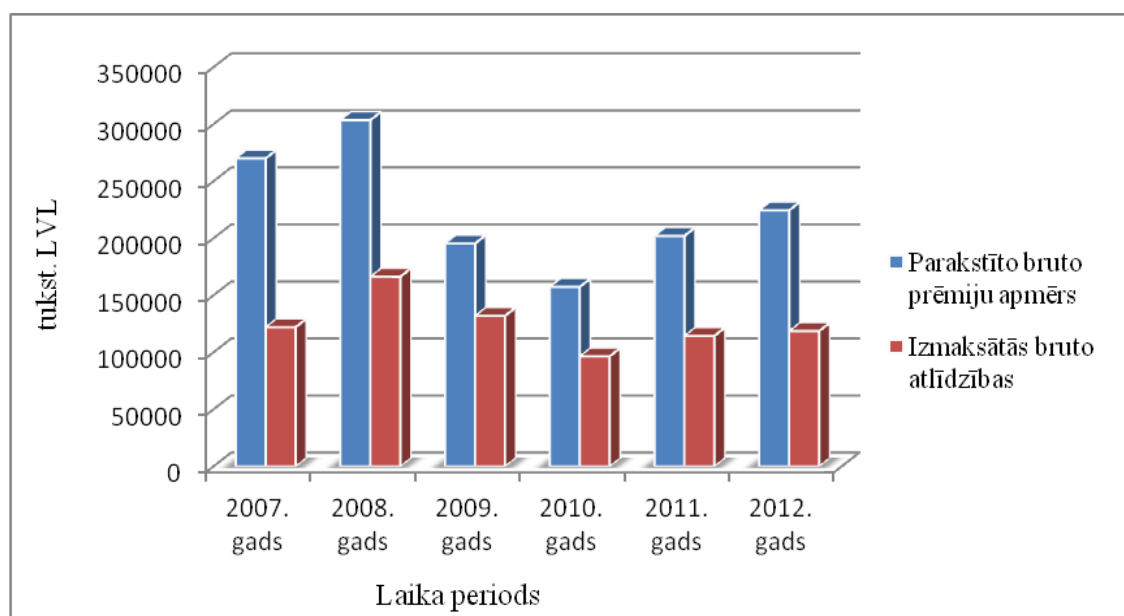
Salīdzinot 2007. gadu ar 2012. gadu, ir redzams, ka parakstīto bruto prēmiju apmērs samazinājās par 33,2%, tas ir saistīts ar to, ka nebija tik lielu privātpersonu pieplūdumu. Bet neskatoties uz to, izmaksātais bruto atlīdzību daudzums palielinājās par 36,4% un apdrošināšanas kompānijas tika galā ar izmaksu palielinājumu.

Neskatoties uz to, kā apdrošināšanas kompānijas vairs nepiedāvā individuālo apdrošināšanu, pieprasījums pēc tāda veida ar katru gadu palielinās arvien vairāk.

2.4 Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam

Ar ekonomiskas aktivitātes samazinājumu, samazinājās arī pieprasījums apdrošināšanas tirgū. Tapāt kā dzīvības apdrošināšanas sektora, arī nedzīvības apdrošināšanas sektora ir redzams, ka notiek samazinājums, to var būtiski precizēt, aplūkojot apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmiju un izmaksāto bruto atlīdzību daudzumu.

Lai aplūkotu izmaiņas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmiju un izmaksāto bruto atlīdzību daudzumu tiek izmantoti Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētie apdrošināšanas ceturkšņa pārskati laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.

2.4. att. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam⁵⁵

2007. gadā nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmijas apmērs bija 270,1 milj. latu, bet izmaksāto bruto atlīdzību apmērs bija gandrīz divas reizes mazāks nekā parakstīto bruto prēmiju apmērs un sasniedza 122,1 milj. latu. 2008. gadā parakstīto bruto prēmiju portfeli bija izaugsme 33,6 milj. latu apmērā sasniedza 303,7 milj. latu. Izmaksātās bruto atlīdzību apmērs izauga kopā ar parakstīto bruto prēmiju apmēru un sasniedza 166,4 milj. latu. Salīdzinot divu gadu darbību, var redzēt, ka bruto prēmiju daudzums izauga par 11,1%. Pēc autores domām, galvenokārt tas bija saistīts ar to, ka pie ārvalstu nedzīvības

⁵⁵ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

apdrošinātāju filiāliem pievienojas vēl 5 filiāles, tas atveda pie tā, ka parādījās jauns piedāvājums apdrošināšanas tirgū.

Gan 2009. gadā, gan arī 2010. gadā bija redzama lejupslīde, jo parakstīto bruto prēmiju apmērs bija 195,5 milj. latu, kas par 108,2 milj. latu mazāk nekā 2008. gadā, un 2010. gadā prēmija apmērs bija 157,4 milj. latu. Nedzīvības apdrošināšanas izmaksāto bruto atlīdzību apmērs arī samazinājās tajā pašā periodā - 2009. gadā atlīdzība sasniedza 132 milj. latu, 2010. gadā atlīdzības summa sasniedza 96,6 milj. latu.

Pēc autores domām tas notika tāpēc, ka apdrošināšanas sabiedrībām bija nepieciešams izmaksāt atlīdzības par kredītu apdrošināšanu, jo daudzi cilvēki palika bez darba un naudas, bija izmaksas pēc galvojuma apdrošināšanas un arī dažādu finansiālo zaudējumu apdrošināšanas, jo katru nedēļu bankrotēja dažādie uzņēmumi, izbeidzās dažādie būvdarbi.

2011. gadā nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmiju apmērs bija 202,1 milj. latu, kas par 3,3% lielāks nekā pirms gada, bet izmaksātais bruto atlīdzību apmērs bija 114,5 milj. latu un tas izauga par 15,6%, ar prēmija apmēru auga arī atlīdzību apmērs.

2012. gadā nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto bruto prēmijas apmērs bija 224,5 milj. latu, salīdzinot ar iepriekšēja gada apjomu parakstīto prēmiju sektorā izauga par 22,4 milj. latu, bet izmaksātās bruto atlīdzības apmērs sasniedza 118,7 milj. latu, kas par 4,2 milj. vairāk nekā gadu iepriekš.

Pēc autores domām, pirmkārt tas bija saistīts ar to, ka sāksies pēc krīzes atveseļošanas process, cilvēki stabilizējas kopā ar valsts ekonomiku, bankas sāka piedāvāt dažādas kredīta iespējas, līdz ar to pieauga iekšējais pieprasījums pēc apdrošināšanas, otrkārt 2012. gadā apdrošināšanas tirgū parādījās jaunas apdrošināšanas kompānijas, tas atveda pie tā, ka palielinājās parakstīto bruto prēmiju kopējais daudzums.

2.5 Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās

bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā no 2007.

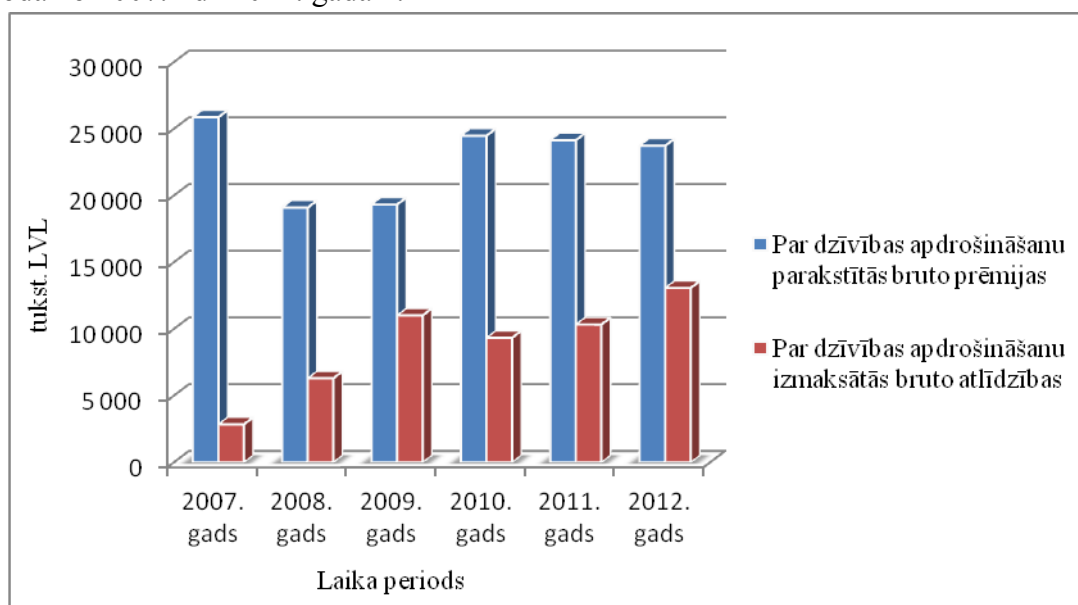
līdz 2012. gadam

Nepieciešams ievērot, ka cilvēka dzīvi un cilvēka veselību nav iespējami kompensēt ne ar kādiem naudas līdzekļiem, tā kā veselība un dzīve kalpo kā stingra individualitāte. Aprosīnāšanas kompānijas piedāvā apdrošināt personas, lai nodrošinātu ar materiālu aizsardzību viņu ģimenes locekļus, apdrošinātā nāves gadījumā vai nelaimēs gadījumā, kad cilvēks vairs nespējīgs materiāli nodrošināt savu ģimeni tagad un nākotnē. Apdrošināšanas

kompānijas arī piedāvā veselības apdrošināšanu, lai atvieglot un nodrošināt savējās veselības atbalstu.

Ar katru gadu cilvēki vēl vairāk aizdomās par savu dzīvi, veselību un galvenokārt par savu ģimeni, kas būs ar viņu bērniem, sievu vai vīru, ja notiek neparedzēts gadījums, daudziem arī bija paņemti hipotekārie kredīti daudz gadu priekšā, kuru izmaksa negaidīja ne dienu. Lai nodrošināt sevi un saviem ģimenes locekļiem no nākotnes notikumiem, cilvēki saka izmantot dzīves un nelaimes gadījumu apdrošināšanu. Cilvēki arī saka aizdomāties par medicīnisku izdevumu dārgumu līdz ar to sāka pirkt sev un saviem ģimenes locekļiem veselības apdrošināšanas polises.

Lai saprast, kādam personīgam apdrošināšanas veidam cilvēki dod priekšroku - dzīvības apdrošināšanai, nelaimes gadījumu apdrošināšanai vai veselības apdrošināšanai, tika izmantoti salīdzinājumi sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem par Latvijas dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītām bruto prēmijām un izmaksātām bruto atlīdzībām laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.

2.5. att. Dzīvības apdrošināšanas parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁵⁶

Katru gadu ir liels pieprasījums pēc dzīvības apdrošināšanas, jo kā redzams pēc grafiska attēla parakstītās bruto prēmiju daudzums visos gados bija visaugstākais, salīdzinot ar nelaimes gadījumu apdrošināšanas vai veselības apdrošināšanas parakstītās bruto prēmiju daudzumu.

2007. gadā dzīvības apdrošināšanas parakstītais bruto prēmijas apjoms sasniedza 25,9 milj. latu. Un sasniedza vislielāko prēmijas apjomu sešu gadu griezumā. Gan 2008. gadā, gan

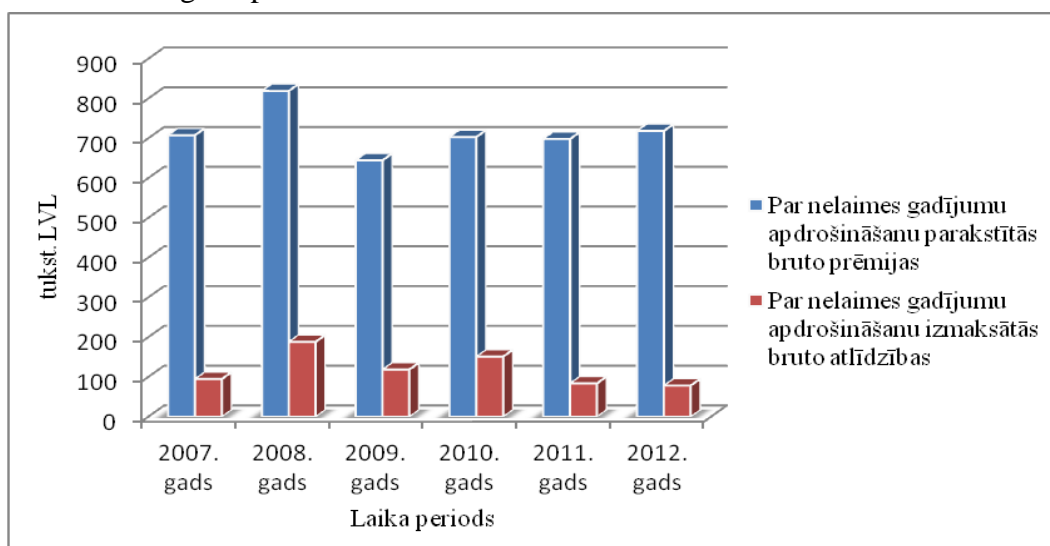
⁵⁶ Autore izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

arī 2009. gadā dzīvības apdrošināšanas prēmiju daudzums bija vienāds, pēc autores domām tas notika tāpēc, ka krīzes laikā cilvēkiem nebija brīvu līdzekļu apdrošināšanas polises pirkumam. Tāpat šajā periodā savu darbu pārtrauca Rīgas novada Slimokase, kas kalpo par galveno privātpersonu apdrošinātāju, ar to ir saistīts tāds straujš kritums prēmiju apjomā divu gadu laikā.

Pēc 2009. gada ir redzams dzīvības apdrošināšanas parakstīto prēmiju apjoma pieaugums, jo 2010. gadā parakstīto polišu daudzums palielinājās līdz 24,5 milj. latu, kas par 5,5 milj. latu vairāk nekā gadu iepriekš. Nākamo divu gadu laikā ir redzams, ka prēmiju apmērs palika vienā līmenī, nedaudz pazeminoties.

Izmaksāto atlīdzību daudzums ar katru gadu turpina augt neatkarīgi no tā, ka parakstīto prēmija daudzums neaug tik ātri.

Pēc autores domām tas ir saistīts ar to, ka katru gadu aug apdrošināto vecums un to aug nāves gadījumu daudzums, bet Latvijas teritorijā apdrošinātu daudzums, kuriem ir jaunāks vecums - ar katru gadu paliek arvien mazāk.

2.6. att. Nelaiemes gadījumu apdrošināšanas parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁵⁷

Ņemot vērā to, ka nelaimes gadījums tas ir vārbūtības gadījums, kurš var vai iestāties vai nē, parakstīto prēmiju apmērs būs daudzreiz vairāk, nekā izmaksāto atlīdzību daudzums.

Sakarā ar to, pēc grafiska attēla var redzēt, ka parakstīto prēmiju apmērs 2008. gadā sasniedza vislielāko apjomu par nelaimes gadījumu apdrošināšanu gan parakstīto bruto prēmiju griezumā, gan arī izmaksāto bruto prēmiju griezumā. 2008. gadā parakstīto bruto prēmiju daudzums bija 819 tūkst. latu, bet izmaksāto bruto prēmiju daudzums bija 188 tūkst. latu.

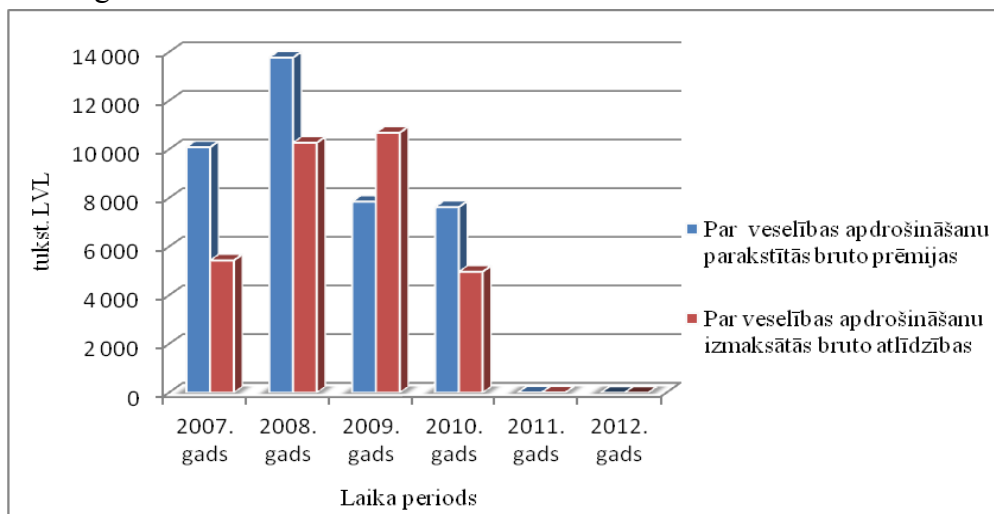
⁵⁷ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

Otro vietu pēc parakstītu bruto prēmiju apjoma aizņem 2007. gads, kad bija parakstīts uz 708 tūkst. latu, bet izmaksu apmērs tajā gadā bija viens no viss zemākiem - 95 tūkst. latu.

2009. gadā ir redzams, ka nelaimes gadījumu apdrošināšana nopelnīja viszemāko prēmiju daudzumu – 645 tūkst. latu, bet izmaksāts bija 119 tūkst. latu, kas par 69 tūkst. latu nekā gadā iepriekš.

Nākamo triju gadu griezumā ir redzams, ka nelaimes gadījumu apdrošināšana stabilizēja savu pieprasījumu apdrošināšanas tirgū un parakstīto bruto prēmiju daudzums saka pakāpeniski augt, bet izmaksāto bruto atlīdzību apmērs krīt. 2010. gadā ir redzams, ka prēmiju daudzums bija 703 tūkst. latu, 2011. gadā tas daudzums nedaudz nokrita un sasniedza 699 tūkst. latu, bet 2012. gadā parakstīto prēmiju apjoms izauga un apdrošināšanas kompānijas nopelnīja 719 tūkst. latu. Ar izmaksātam bruto atlīdzībām ir novērojama pretēja situācija – 2010. gadā tika izmaksāts 151 tūkst. latu, kas, protams, ir liela summa, bet jau 2011. gadā bija izmaksāts tikai 84 tūkst. latu un 2012. gadā izmaksāto bruto atlīdzību apmērs bija 78 tūkst. latu, kas par 73 tūkst. latu mazāk nekā 2010. gadā, kad sāksies atveseļošanas process.

No tā autore var secināt, kā nelaimes gadījumu apdrošināšana lieto pieprasījumu starp Latvijas iedzīvotājiem un ar katru nākamo gadu cilvēki aizdomas par savējo dzīvi un vēlas nodrošināt savus tuviniekus pret kādiem nelaimīgiem dzīves apstākļiem, jo katrs no mums nezin kā beigsies šī diena.

2.7. att. Nelaimes gadījumu apdrošināšanas parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam⁵⁸

Veselības apdrošināšana ir viens no attīstītākiem un populāriem apdrošināšanas veidiem, un tāda popularitāte ir skaidrojama ar to, ka valsts nevar nodrošināt savus iedzīvotājus ar pilnīgi apmaksāto medicīnisko palīdzību, tāpēc iedzīvotājiem vajag pašiem meklēt kā nodrošināties un aizsargāties pret neparedzētiem un dārgiem ārstēšanās

⁵⁸ Autore izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

izdevumiem. Ar katru gadu aug devēju interese papildus bonusa piešķiršanu saviem darbiniekiem un par to kalpo veselības apdrošināšanas pakalpojumi.

Pēc grafiska attēla ir redzams, kā veselības apdrošināšana lietoja lielo popularitāti 2008. gadā, jo parakstītās bruto prēmijas daudzums bija 13,8 milj. latu, pēc autores domām, tas bija saistīts ar to, ka privātpersonas pastiprināja savu interesi par veselības apdrošināšanu, izmaksātās bruto atlīdzību daudzums bija 10,3 milj. latu kas gandrīz sasniedza parakstīto prēmiju apjomu. 2007. gadā parakstītās bruto prēmijas apjoms arī bija viens no lielākiem laikā periodā no 2007. līdz 2012. gadam – 10,1 milj. latu, bet izmaksātā bruto atlīdzības apjoms bija ne tik liels – 5,4 milj. latu.

2009. gadā bija dīvaina situācija veselības apdrošināšanas griezumā - parakstītās bruto prēmijas apjoms bija 7,9 milj. latu, bet izmaksātās bruto atlīdzības apjoms bija 10,7 milj. latu, kas par 2,8 milj. latu vairāk nekā parakstīto bruto prēmiju apjomu. Pēc autores domām, tas bija saistīts ar to, ka jau 2008. gadā bija medicīnas pakalpojumu cenu pieaugums, kuru neparedzēja apdrošināšanas kompānijas.

2010. gadā parakstītās bruto prēmijas daudzums bija līdzīgs 2009. gadam – 7,6 milj. latu, bet izmaksātās bruto atlīdzības daudzums bija krietni zemāks, nekā 2009. gadā – 5 milj. latu. Ja saliktu kopā parakstītās prēmijas un atlīdzības daudzumu par 2009. gadu un 2010. gadu – sanāk, ka tik un tā atlīdzības daudzums (15,7 milj. latu) pārsniedza parakstīto prēmijas daudzumu (15,5 milj. latu) par 0,2 milj. No tā, autore var secināt, ka par tiem diviem gadiem veselības apdrošināšana pasniedza visus iespējamus limitus tajā apdrošināšanas veidā.

No tā iziet tāds viedoklis, ka veselības apdrošināšana sanāca kā neizdevīgs apdrošināšanas veids priekš apdrošināšanas kompānijām, tāpēc 2011. gadā parakstīto bruto prēmiju daudzums bija tikai 8 tūkst. latu un izmaksāto bruto atlīdzību daudzums bija 7 tūkst. latu. 2012. gadā vispār nebija ne parakstīto prēmiju, ne attiecīgi izmaksāto atlīdzību – tas liecina par to, ka apdrošināšanas kompānijas vispār negribēja piedāvāt veselības apdrošināšanu saviem klientiem.

Analizējot dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam, autore secina par to, ka Latvijas Republikā dzīvības apdrošināšana, nelaimes gadījuma apdrošināšana un veselības apdrošināšana ir ļoti populārs apdrošināšanas veids, kuru ļoti aktīvi izmanto un aizdomas par to izmantošanu daudzie iedzīvotāji, un ar katru gadu tādu cilvēku top arvien vairāk un vairāk.

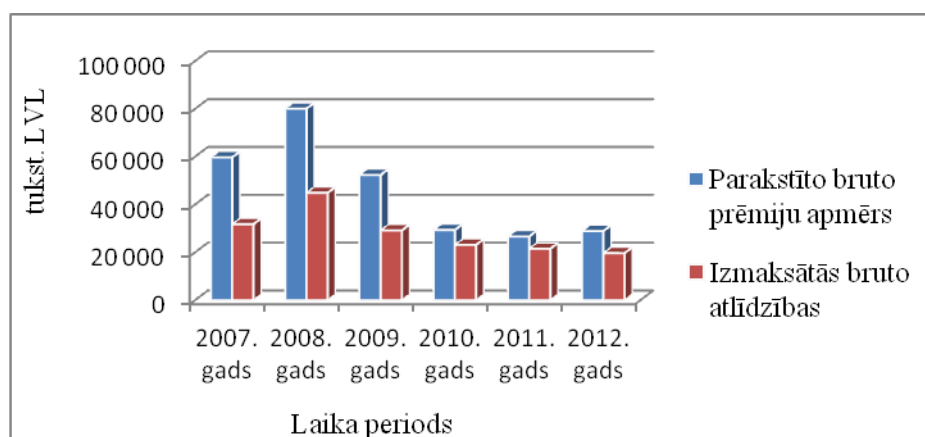
2.6 Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam

Nedzīvības apdrošināšana ir pats populārākais sektors Latvijas apdrošināšanas tirgū, jo šā sektora galvenais mērķis ir apdrošinātāja materiāla stāvokļa aizsardzība. Daudzie cilvēki baidās no personīgā vai svešu cilvēku īpašuma milzīgajiem zudumiem, tamdēļ uztic apdrošināšanai.

Nedzīvības apdrošināšanas sektors arī ir populārs tāpēc, kā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskas atbildības apdrošināšana pēc likuma ir obligāts apdrošināšanas veids Latvijā, kredītiestāžu un līzinga kompāniju obligāta prasība pēc līguma ir īpašuma, sauszemes transporta un iekārtu apdrošināšana, daudzos gadījumos līgumos par kāda veida darba izpildi ir noteikts par obligāto prasību – galvojumu apdrošināšana vai vel vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšana esamība.

Apdrošināšanas tirgus piedāvā dažādus apdrošināšanas veidus, bet pēc autores domām pats pieprasītākais apdrošināšanas veids Latvijā ir obligātā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, sauszemes transporta apdrošināšana, īpašuma apdrošināšana, veselības apdrošināšana, vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, galvojumu apdrošināšana.

Lai analizēt pieprasījumu uz nedzīvības apdrošināšanas veidiem tiek izmantoti Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētie apdrošināšanas ceturkšņa pārskati laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam.

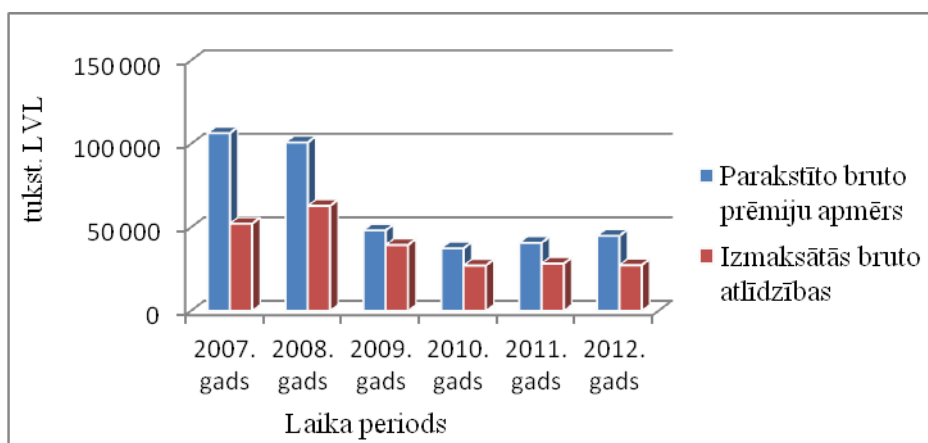

2.8. att. OCTA - parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁵⁹

⁵⁹ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

Pēc grafiska attēla ir redzams, ka vislielākais parakstīto bruto prēmiju apjoms bija sasniegts 2008. gadā – 80 milj. latu, bet vismazākais apjoms bija 2011. gadā. Ir redzams cik straujš kritums parakstīto prēmiju daudzumā bija pēc 2009. gada, gandrīz uz pusi samazinājās naudas pieplūdums, bet izmaksāto atlīdzību daudzums praktiski paliek bez izmaiņām. Triju gadu griezumā, 2010. gada līdz 2012. gadam ir redzams, kā izmaksātās atlīdzības gandrīz ir vienādas ar parakstīto prēmiju apmēru.

Pēc autores domām, liels parakstīto prēmiju kritums notika tāpēc, ka pēc 2009. gada strauji izmainījās tarifu lielums uz obligāto sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesisko atbildību apdrošināšanu. Daudzas apdrošināšanas kompānijas saka dempingot viens otru, saka piedāvāt apdrošināties pēc ļoti zemiem tarifiem. Bet tas neattiecas uz atlīdzībām – cenas uz transportlīdzekļa remontu praktiski nesamazinājās, bet tāda liela naudas pieplūduma arī nebija, tāpēc parakstīto bruto prēmiju apjoms praktiski pielīdzinājās izmaksāto atlīdzību apjomam.

2.9. att. KASKO - parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁶⁰

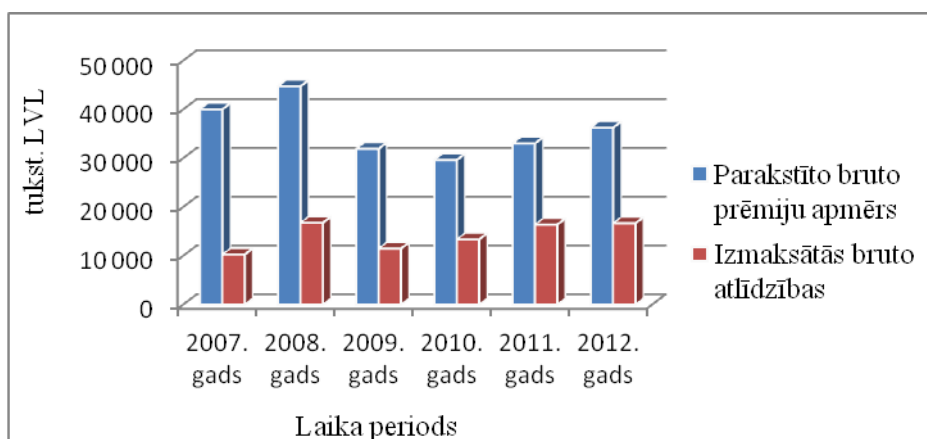
Gan 2007. gadā, gan arī 2008. gadā parakstīto prēmiju daudzums bija praktiski vienāds – apmēram 103 milj. latu, ar to arī atlīdzību daudzums bija uz 52,2 milj. latu 2007. gadā un 62,9 milj. latu – 2008. gadā.

No 2009. gada līdz 2012. gadam parakstīto prēmiju apjoms bija apmēram vienāds un nepārsniedz 50 milj. latu. Ar izmaksāto atlīdzību tajā pašā periodā ir redzama līdzīga situācija, kā ar OCTA apdrošināšanu, kad parakstīto bruto prēmiju apjoms praktiski pielīdzinājās izmaksāto atlīdzību apjomam.

Ar globālas krīzes atnākšanu līzinga kompānijas pārtrauca izsniegt naudu uz jaunu transportlīdzekļu un iekārtu iegādi, līdz ar to vairs nebija vajadzības pirkt sauszemes transporta apdrošināšanu un citas apdrošināšanas.

⁶⁰ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

2012. gadā līzings kompānijas, sāka no jauna līzings izdošanu, līdz ar to pakāpeniski sāka augt pieprasījums uz sauszemes transporta apdrošināšanu.

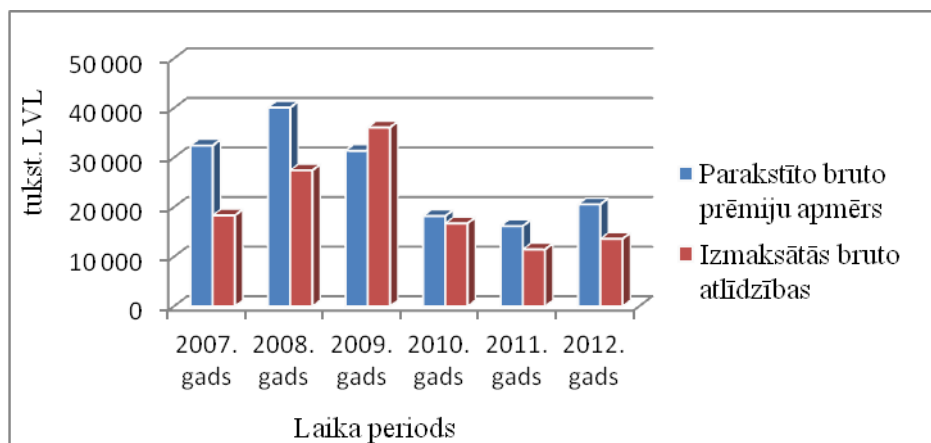

2.10. att. Īpašuma apdrošināšana - parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁶¹

Īpašuma apdrošināšana ir viens no pats galvenajiem apdrošināšanas viediem Latvijā. Ja cilvēks rūpējas par savu īpašumu, viņš izmanto īpašuma apdrošināšanu un neizdomās par trešo personu prettiesiskām rīcībām, ne par zādzību, ne par ne par ugunsgrēku vai un ne par applūšanu. Bet kreditēšanas buma laikā par to aizdomas bankas un nolemj apdrošināt iekļāto īpašumu, lai apdrošināšana kalpo, ka drošības garants.

Līdz ar to 2007. gadā un 2008. gadā ir tik liels parakstīto bruto prēmiju apjoms, bet pēc 2008. gada kreditēšanas tempi bija samazināti un jaunie kredīti netika izsniegti, bet par jau izsniegtiem kredītiem bija vajadzīgs maksāt, savukārt apdrošināt īpašumu.

2012. gada ar pakāpenisku kreditēšanas atjaunošanu saka palielināties parakstīto bruto prēmiju apmērs un tajā gadā sasniedza gandrīz 2007. gadu līmeni – 36 milj. latu.

2.11. att. Veselības apdrošināšana - parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁶²

⁶¹ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

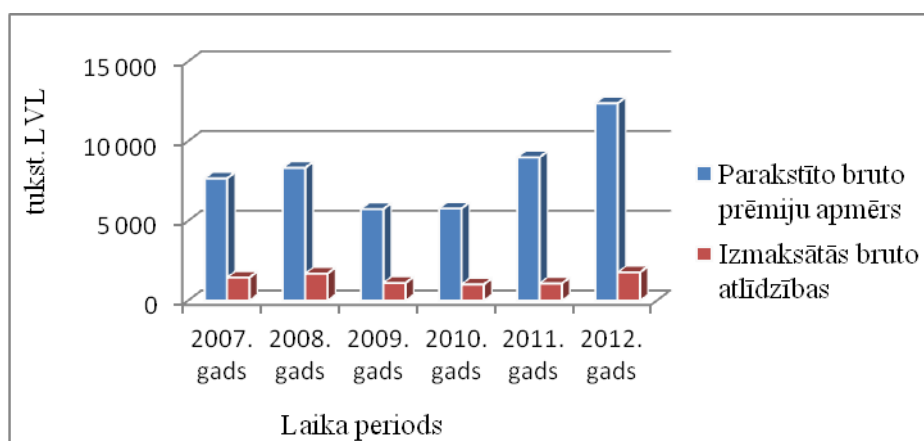
⁶² Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

Vislielākais parakstīto bruto prēmiju apjoms bija sasniegts 2008. gadā – 40,1 milj. latu, bet izmaksāto bruto atlīdzību apjoms bija 27,4 milj. latu. Otro vietu pēc parakstīto bruto prēmiju apjoma aizņem 2007. gads, kad bija parakstīts polišu uz 32,4 milj. latu apmēra, un atlīdzību bija izmaksāts par 18,3 milj. latu.

2009. gadā parakstīto bruto prēmiju apjoms bija 31,4 milj. latu – par 8,7 milj. latu jeb 21,7% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Atlīdzībās veselības apdrošināšanā izmaksāti 36,1 – par 4,7 milj. latu vairāk, nekā bija parakstīts prēmiju. Pēc autores domām tas bija saistīts ar medicīnas pakalpojumu cenu pieaugumu, kurš sāksies jau 2008. gadā.

2010. gadā notika straujš kritiens veselības apdrošināšana, jo cilvēki aizdomas par saviem izdevumiem un vairs nevar tik bieži ceļot un ar to pirkt dārgu ceļojumu apdrošināšanu, vai kādu citu veselības apdrošināšanas veidu.

2012. gada ir redzama atveseļošanas tendence veselības apdrošināšanā.

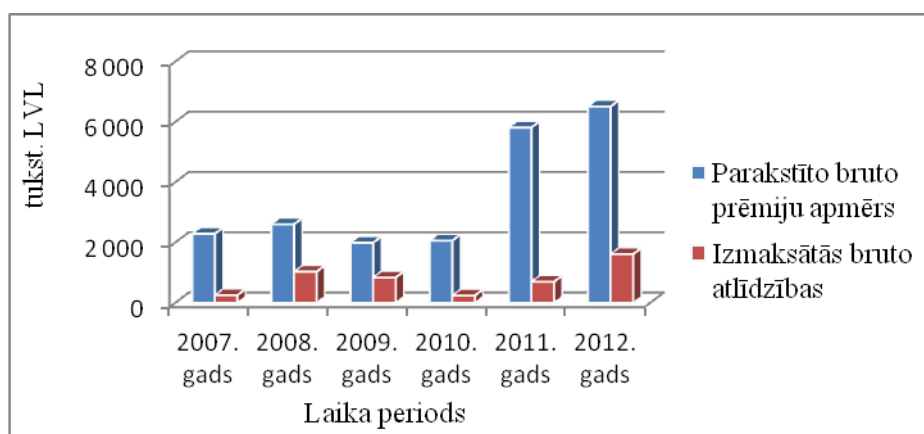
2.12. att. Vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšana - parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁶³

Ar vispārējo civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu ir pretēji cita tendence, jo pēc tas pieprasījums samazinājās tika 2009. gadā un 2010. gadā, līdz tiem gadiem civiltiesiskās atbildības apdrošināšana bija ļoti pieprasīta un pēc autores domām, to var būt saistīts ar ieviešanu būvuzņēmēju obligātās vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu.

Pēc krīzes atveseļošanas laikā ir redzams, ka ar katru gadu augs pieprasījums civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, jo 2011. gadā parakstītas prēmijas bija 9 milj. latu apmērā, kas par 3,2 milj. latu vairāk, nekā 2010. gadā. Izmaksāto atlīdzību apmērs gan 2010. gadā, gan 2011. gadā bija 1 milj. latu.

2012. gads aizņēma līderpozīciju visu sešu gadu starpā, jo parakstīto prēmiju apjoms bijis 12,4 milj., kas par izauga par 37,9% salīdzinājumā ar 2007. gadu, atlīdzības vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā izmaksāti 1,8 milj. latu.

⁶³ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

2.13. att. Galvojumu apdrošināšana - parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam ⁶⁴

Galvojumu apdrošināšana kļuvusi ļoti populāra pēdējo gadu laikā kad paradās no valsts nepieciešams apdrošināt muitas nodokļus, jo agrāk vairāk bija apdrošināts būvniecības galvojums.

Atbildi uz galvojuma apdrošināšanas pieprasījuma aktualitāti dod 2011. gads un 2012. gads, jo ir redzams, cik ātri paaugstinājās parakstīto bruto prēmiju apmērs. 2010. gadā praktiski nebija nekāda pieprasījuma uz to apdrošināšanas veidu, bet jau 2011. gadā parakstīto bruto prēmiju apjoms tika izauga par 3,7 milj. latu un tika 5,8 milj. latu

Izanalizējot nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības sadalījumā pa apdrošināšanas veidiem laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam, autore var secināt par to, ka nedzīvības apdrošināšanas segments jau 2012. gadā atrodas pēc krīzes atveseļošanas procesā, jo parakstīto prēmiju apjoms pakāpeniski palielinājās.

⁶⁴ Autores izveidots pēc apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskatiem. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī]
Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

3. LATVIJAS APDROŠINĀŠANAS TIRGUS ANALĪZE SALĪDZINAJUMĀ AR CITAM VALSTĪM

Lai precīzāk saprast Latvijas apdrošināšanas tirgus attīstību, autore salīdzina ne tikai Latvijā apdrošināšanas tirgus rādītājus, bet arī Igaunijas apdrošināšanas tirgus rādītājus un Slovēnijas apdrošināšanas tirgus rādītājus.

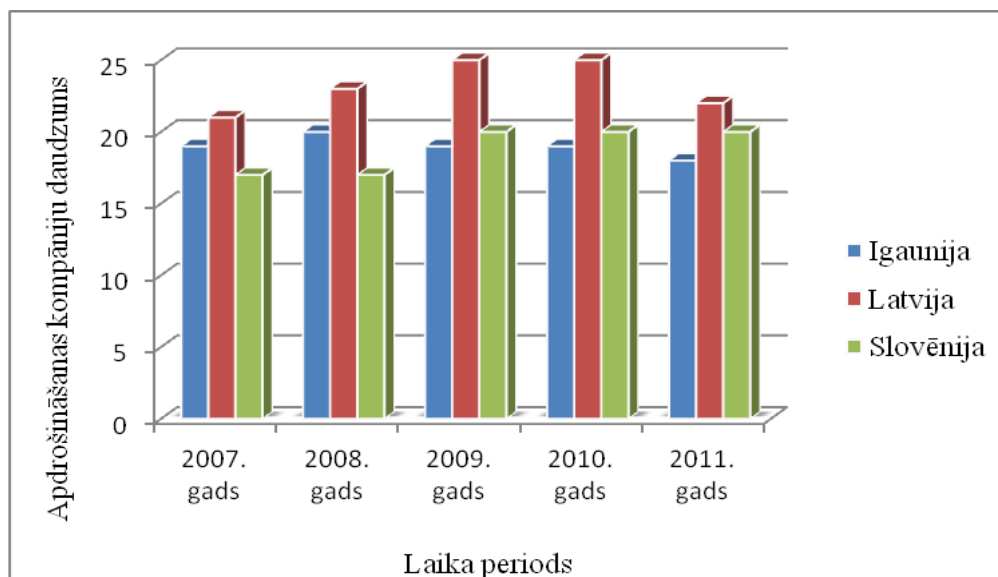
Pēc autores domas, nav jēgas salīdzināt apdrošināšanas tirgu visās Eiropas valstīs, jo daudzas valstis atšķiras no Latvijas ne tikai pēc ekonomikas attīstības līmeņa, bet arī teritoriāli un pēc iedzīvotāju skaita.

Galvenais kritērijs, lai atlasīt nepieciešamas valstis bija iedzīvotāju skaits, apmēram 2 milj. cilvēku, kā Latvijā. Igaunijā un Slovēnijā ir līdzīgs ekonomikas attīstības līmenis un līdzīgs teritoriālais platums. Turklāt autore vēlas apskatīt vienu kaimiņvalsti, ar kuru notiek pastāvīga sadarbība un vienu valsti, ar kuru nav tiešas sadarbības.

Dati no 2007. līdz 2011. gadam, kurus autore ir salīdzinājusi savā darbā, ir tie, kas ir bijuši publiski pieejami „Insurance Europe” mājas lapā, statistiskie dati par 2012. gadu, par visu Eiropas apdrošināšanas tirgu būs publicēti tikai 2014. gadā februārī.

3.1 Apdrošināšanas kompāniju skaitu salīdzinājums ar citam valstīm

Katrā valstī ir savs apdrošināšanas kompāniju daudzums, kas atkarīgs no valsts ekonomiska stāvokļa un attīstības līmeņa, likuma prasībām.

3.1. att. Apdrošināšanas kompāniju skaits laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁶⁵

⁶⁵ Autores izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

Pēc grafiska attēla ir redzams, ka Latvijā ir vislielākais apdrošināšanas sabiedrību skaits visu piecu gadu laikā, 2007. gadā bija 21 apdrošināšanas sabiedrība, 2008. gadā 23 sabiedrības, 2009. gadā un 2010. gadā apdrošināšanas sabiedrību skaits sasniedza 25 kompānijas, bet 2011. gadā samazinājās apdrošināšanas kompāniju daudzums līdz 22 apdrošināšanas sabiedrībām valstī.

Igaunijā 2007. gadā bija 19 apdrošināšanas sabiedrību, par 2 mazāk, nekā Latvija, 2008. gadā to skaits palielinājās līdz 20 kompānijām, 2009. gadā un 2010. gada apdrošināšanas sabiedrību skaits atkal kļuva par 19 kompāniju, bet to bija jau par 6 sabiedrībām mazāk, nekā Latvijā. 2011. gadā Igaunijā palika tika 18 kompānijas.

Līdera vietu Igaunijas apdrošināšanas tirgu dzīvības apdrošināšanas sektorā ieņēma tādas kompānijas, ka Swedbank Life Insurance (37%), SEB Elu-ja Pensionikindlustus (26%) un Mandatum Life Insurance Baltic (17%), kurš ar darbojas Latvijas apdrošināšanas tirgū.

Bet līdera vietu Igaunijas apdrošināšanas tirgu dzīvības apdrošināšanas sektorā ieņēma tādas kompānijas, ka IF P&C Insurance (28%), ERGO Kindlustus un Swedbank Insurance (15%)⁶⁶ – visas apdrošināšanas kompānijas ir pieejamas arī Latvijas apdrošināšanas tirgū un arī aizņem līderpozīcijas apdrošināšanā.

Slovēnijā gan 2007. gadā, gan arī 2008. gadā apdrošināšanas sabiedrību skaits bija vienāds – 17 kompānijas, un sākot no 2009. gadu kopējais apdrošināšanas kompāniju skaits palielinājās līdz 20. Pašas zināmākās kompānijas Slovēnijā ir ERGO, Vienna Insurance Group, Groupama – kuri arī piedāvā apdrošināšanas pakalpojumus tirgū Latvijas iedzīvotājiem.

Vēl Slovēnijā darbojas tādas apdrošināšanas kompānijas, kā Adriatic Slovenica, Maribor, Allianz, BNP Paribas Cardif, Eureko, MetLife ALICO, Prudential Financia⁶⁷ un daudzas citas apdrošināšanas kompānijas.

No tā, autore var secināt, ka Latvijas apdrošināšanas tirgus ir ļoti pievilcīgs apdrošināšanas kompānijām, jo salīdzinot ar Igauniju un Slovēniju, Latvijā nodarbojas vislielākais apdrošināšanas kompāniju skaits, daudzas kompānijas ir paistamas ne tikai Eiropa apdrošināšanas tirgū, bet arī visā pasaulē.

Tādas kompānijas kā IF P&C Insurance un Vienna Insurance Group darbojas apdrošināšanas tirgū ne pirmie desmit gadi, tie ir šobrīd vadošās apdrošināšanas grupā Centrālajā un Austrumeiropā.

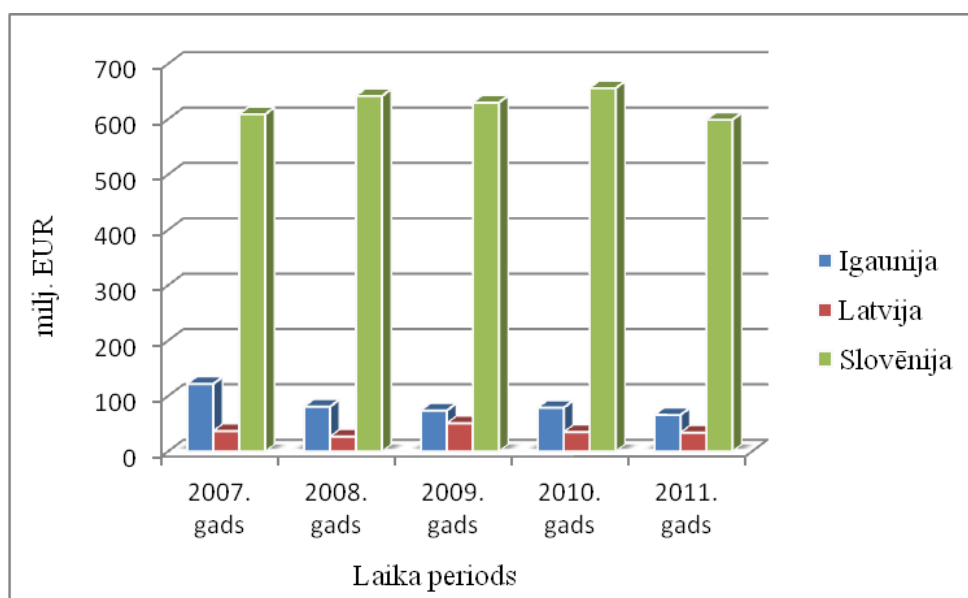
---

⁶⁶ Igaunijas finansiāla tirgus atskaite. [tiešsaiste] Igaunijas finansiāls tirgus. [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: http://www.fi.ee/public/turg_seisuga_2011_12_inglis.pdf

⁶⁷ Slovēnijas atskaite par apdrošināšanu par 2011. gadu. [tiešsaiste] Research and Markets. [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: http://www.researchandmarkets.com/research/c60bf2/slovenia_insurance

Pēc autores viedokļa, Latvijas apdrošināšanas tirgus bija pārpildīts ar apdrošināšanas kompānijām 2009. gadā un 2010. gadā, bet 2011. gadā apdrošināšanas sabiedrību bija pietiekams daudzums.

3.2 Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam

3.2. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁶⁸

Pēc grafiska attēla ir redzams, ka parakstītās bruto prēmijas apjoms laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam Latvijā ir viszemākais nekā Igaunijā un Slovēnijā.

2007. gadā vislielākais parakstīto prēmiju apjoms bijis Slovēnijai – 609 milj. eiro, otrā vietā pēc parakstītajām prēmijām bija Igaunijai – 122 milj. eiro un tikai trešo vietu ieņēma Latvija – 37 milj. eiro.

2008. gadā Slovēnijai parakstīto prēmiju apjoms bijis – 642 milj. eiro, par 33 milj. eiro vairāk nekā iepriekšējā gadā, Igaunijai bija parakstītas prēmijas 81 milj. eiro apmērā, kas par 41 milj. eiro mazāk nekā iepriekšējā gadā, un Latvijai parakstīto prēmiju apjoms bijis – tikai 27 milj. eiro, kas par 615 milj. eiro mazāk nekā Slovēnijai un par 54 milj. eiro mazāk nekā Igaunijai.

Arī 2009. gadā parakstīto prēmiju ziņā Slovēnija ieņēma līderpozīciju ar nopelnītiem 630 milj. eiro, tajā pašā gadā Igaunija nopelnīja 74 milj. eiro un Latvija tikai 51 milj. eiro, kas par 24 milj. eiro vairāk, nekā 2008. gadā.

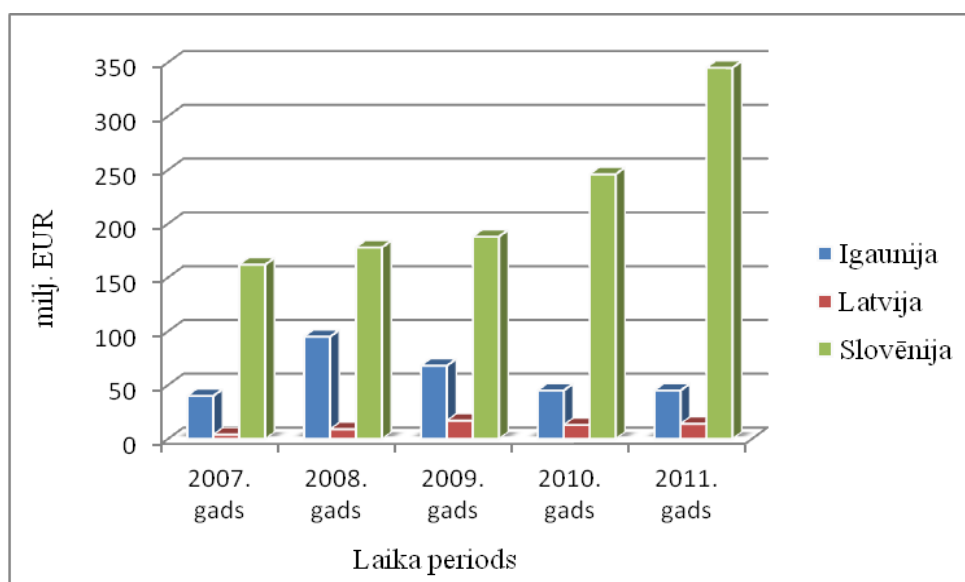
⁶⁸ Autore izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

2010. gads priekš Slovēnijai bija visienesīgākais, jo parakstīto prēmiju apjoms bijis 656 milj. eiro, Igaunija arī nopelnīja nedaudz vairāk, nekā gadu iepriekš un parakstīto prēmiju apjoms tajā gada bija 79 milj. eiro, bet Latvija pretēji nopelnīja mazāk – tikai 35 milj. eiro, kas par 16 milj. eiro mazāk par 2009. gadu.

2011. gadā visam valstīm ir ievērojams parakstīto prēmiju apjoma samazinājums. Slovēnijā parakstīto prēmiju apjoms bija 599 milj. eiro, kas par 8,7% mazāk nekā 2010. gadā.

Igaunijai parakstīto prēmiju apmērs bija 66 milj. eiro, kas par 16,4% mazāk nekā gadā iepriekš. Latvijai arī bija ievērojams samazinājums, bet ne tik liels – tikai par 2% un parakstīto prēmiju apjoms bija – 34 milj. eiro.

Ar to autore var secināt, ka Slovēnijā ir ļoti attīstīts dzīvības apdrošināšanas sektors, cilvēki labprāt pērc dzīvības apdrošināšanu.

3.3. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁶⁹

Pēc attēla redzams, kā Slovēnija ar katru gadu izmaksā atlīdzības vairāk un vairāk, bet Igaunijai pretī samazinājās izmaksāto atlīdzību apjoms, un Latvijai ir vienmērīga izmaksājamo atlīdzību dinamika.

2007. gadā atlīdzību ziņā Slovēnija atrodas pirmā vietā ar izmaksātiem 162 milj. eiro, uz otro vietu ar izmaksātiem 40 milj. eiro noslīdējusi Igaunija, un trešo vietu aizņem Latvija – ar izmaksātiem 4 milj. eiro.

2008. gadā Slovēnija izmaksāja 178 milj. eiro, kas par 16 milj. eiro vairāk, nekā 2007. gadā, Igaunija izmaksāja 92 milj. eiro, kas par 52 milj. eiro vairāk, nekā gadu iepriekš, un

⁶⁹ Autores izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

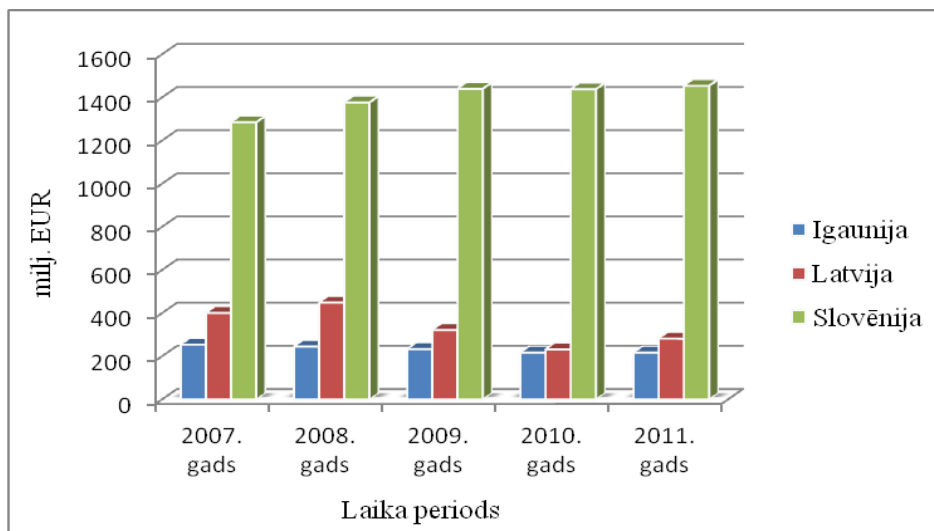
Latvijai izmaksāto atlīdzību apmērs bija 9 milj. eiro, kas par 5 milj. eiro vairāk, nekā 2007. gadā.

2009. gadā izmaksāto atlīdzību apjoms atkal izauga un Slovēnijai bija izmaksāts 188 milj. eiro, pret 178 milj. eiro gadu iepriekš, Igaunija 2009. gadā izmaksāja 68 milj. eiro, pret 92 milj. eiro 2008. gadā, Latvijai arī bija liels palielinājums izmaksu lietā, jo bija izmaksāti 17 milj. eiro, kas par 8 milj. eiro vairāk nekā iepriekšējā gadā.

2010. gadā ir redzams, ka Slovēnija izmaksāja 246 milj. eiro, kas praktiski divas reizes pārsniedz izmaksātas atlīdzības gadu iepriekš, Igaunija par 2010. gadu izmaksāja 45 milj. eiro, kas vel par 23 milj. eiro mazāk nekā 2009. gadā, Latvijai arī bija ievērots samazinājums – par 4 milj. eiro un izmaksātas atlīdzības apjoms bija 13 milj. eiro.

2011. gadā Slovēnijai atkal bija atlīdzību pieaugums un izmaksas sastādīja 345 milj. eiro, kas par 40,2% vairāk nekā gadu iepriekš. Igaunijai izmaksas bija tādas pašas, ka iepriekšējā gadā – 45 milj. eiro un izaugsme bija par 0,2%, 2011. gadā izmaksātas atlīdzības apjoms bija 14 milj. eiro, kas 11,1% jeb par 1 milj. vairāk, nekā iepriekšējā gadā.

3.3 Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas un izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam

3.4. att. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁷⁰

Gan dzīvības sektorā, gan nedzīvības sektorā Slovēnijai ir vislielākais parakstīto prēmiju apjoms. Starp trim valstīm tikai Slovēnijai ir redzams ikgadējs pieaugums parakstīto prēmiju apjomā. Kā dzīvības sektorā, tā arī nedzīvības sektorā 2007. gadā Slovēnija aizņēma

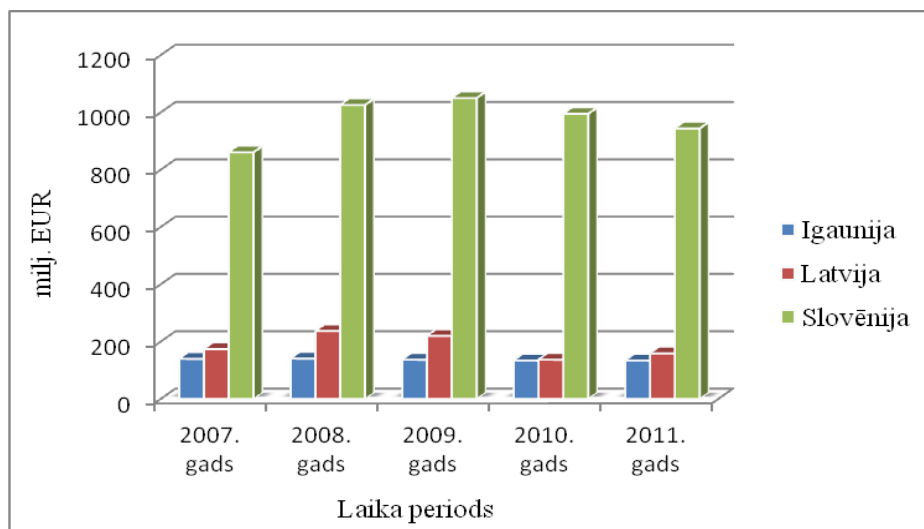
⁷⁰ Autore izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

pirmo vietu pēc vislielākā parakstīto prēmiju apjoma – 1 285 milj. eiro, otro vietu šoreiz aizņēma Latvija ar parakstīto prēmija apjomu – 401 milj. eiro, bet trešo vietu ir veikusi Igaunija – tikai 254 milj. eiro.

2008. gadā gan Slovēnijai, gan arī Latvijai pieauga parakstīto prēmiju apjoms, Slovēnijai tas pieauga uz 92 milj. eiro un rezultātā Slovēnija nopelnīja 1 377 milj. eiro, un Latvijas parakstīto prēmiju apjoms palielinājās par 48 milj. eiro vairāk – tāpēc kopējais prēmijas apjoms bija 449 milj. eiro. Igaunija pretēji parakstīja prēmiju tikai par 245 milj. eiro, kas bija par 9 milj. eiro mazāk, nekā gadu iepriekš.

2009. gadā tikai Slovēnijai izdevās palielināt parakstīto prēmiju apjomu, kurš bijis 1 440 milj. eiro, kas par 63 milj. eiro vairāk nekā pērn. Tajā pašā 2009. gadā gan Latvija, gan arī Igaunija parakstīja prēmiju mazāk, nekā gadu iepriekš, Latvijai parakstītas prēmijas 322 milj. eiro apmērā, bet Igaunijai 233 milj. eiro. Redzams, ka 2010. gadā parakstīto prēmiju apjomā bija neliels kritums visās valstīs, Slovēnijai prēmiju apjoms tika 1 438 milj. eiro, Latvijai 232 milj. eiro un Igaunijai – 271 milj. eiro.

Ja salīdzināt 2010. gadu un 2011. gadu, ir redzams, ka gan Latvijai, gan arī Slovēnijai bija neliels pieaugums – Latvijai parakstīto prēmiju apjoms 2011. gadā bija 282 milj. eiro, kas par 21,3% jeb par 50 milj. eiro vairāk, nekā gadu pērn, bet Slovēnijai prēmiju apjoms pieauga par 16 milj. eiro jeb par 1,1% un tika 1 454 milj. eiro.

3.5. att. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību izmaksātās bruto atlīdzības laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁷¹

Jo Slovēnijai piecu gadu laikā bija liels parakstīto prēmiju apjoms, tad arī izmaksāto atlīdzību apjoms ir krietni liels par citu valstu apjomu.

⁷¹ Autores izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

Līdz ar to 2007. gadā Slovēnijas uzmaksāto atlīdzību daudzums bija 861 milj. eiro, ja salīdzinot Latvijas uzmaksāto atlīdzību daudzumu, tad būs redzams, ka tas astoņas reizes mazāks, nekā Slovēnijai, bet ļoti līdzīgs Igaunijai. 2007. gadā uzmaksāto atlīdzību daudzums Latvijai bija 174 milj. eiro un Igaunijai 140 milj. eiro.

2008. gadā izmaksātas atlīdzības no Slovēnijas puses bija – 1 026 milj. eiro, no Latvijas pusēs 237 milj. eiro un no Igaunijas pusēs tikai 141 milj. eiro, bet 2009. gadā no Slovēnijas pusēs bija izmaksāts par 24 milj. eiro vairāk un tika 1 026 milj. eiro, Latvija pretī izmaksāja mazāk par 17 milj. eiro – kopā 220 milj. eiro, arī no Igaunijas pusēs bija izmaksāts par 4 milj. eiro mazāk nekā gadu pērn – tika 137 milj. eiro.

2010. gada apdrošināšanas kompānijas no Slovēnijas pusēs izmaksāja atlīdzības uz 995 milj. eiro, kas par 55 milj. eiro mazāk, nekā gadu iepriekš, bet 2011. gadā bija izmaksāts mazāk – jau par 51 milj. eiro jeb par 5,1%.

Latvijas apdrošināšanas kompānijas arī izmaksāja mazās atlīdzības 2010. gadā, nekā 2009. gadā par 83 milj. eiro, tika 137 milj. eiro un 2011. gadā bija izmaksāts 159 milj. eiro, par 22 milj. eiro jeb 15,5% vairāk. Gan 2010. gadā, gan arī 2011. gadā Igaunijā bija vienāds izmaksāts atlīdzības apjoma radītājs, tika 134 milj. eiro.

Pēc autores domām, Slovēnijā ir ļoti attīstīts apdrošināšanas tirgus, par to liecina gan dzīvības, gan nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstīto prēmiju un izmaksāto atlīdzību apjomi, neskatoties uz to, ka apdrošināšanas sabiedrību skaits ir krietni zemāk, nekā Latvijā.

Igaunijas un Latvijas apdrošināšanas tirgus ir attīstīts vienādās daļas, jo pēc autores domām gan Igaunijas, gan Latvijas tirgus ir jauns tirgus, kurs var attīstīties ar katru gadu.

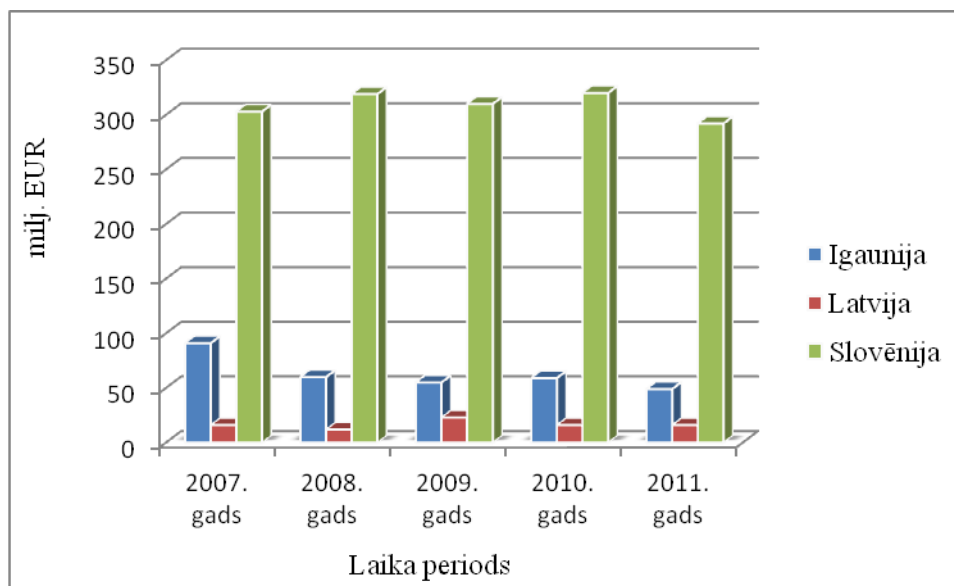
Lai precīzāk saprast cik cilvēki dažādos valstis uzticas apdrošināšanas tirgum un cik daudz piekrīt tērēt uz apdrošināšanu, nepieciešams izskatīt apdrošināšanas prēmiju uz vienu iedzīvotāju. Tās palīdzēs arī ierosināt, vai Latvijas apdrošināšanas tirgum ir iespējams panākt ar citām valstīm tādā pašā līmenī, jo Latvijas tirgus piedāvā ļoti daudzveidīgu apdrošināšanas klāstu, daudzveidīgu risku apdrošināšanu un arī piedāvāto prēmiju apmērus.

Latvijas apdrošināšanas tirgum nav iespējas pielīdzināties pie austrumu tirgiem, bet var būt tuvu kaimiņvalstu līmeni ir iespējams sasniegt.

3.4 Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas apjoms

Igaunija, Latvija un Slovēnija laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam

Abos trijos valstis iedzīvotāju skaits ir līdzīgs bet tomēr atšķiras, tāpēc ir nepieciešams noteikt prēmijas daudzumu uz vienu iedzīvotāju.

3.6. att. Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas apjoms Igaunijā, Latvijā un Slovēnijā laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁷²

Pēc attēla ir redzams, Latvijā ar dzīvības apdrošināšanu ir vissliktākā situācija, jo uz 2007. gadu uz vienu iedzīvotāju parakstīto bruto prēmiju apjoms veidots tikai 16 eiro, kas ļoti atšķiras no Igaunijas, kur uz vienu iedzīvotāju parakstīto bruto prēmiju apjoms ir 91 eiro, bet Slovēnijā vispār uz vienu iedzīvotāju parakstīto bruto prēmiju apjoms ir 303 eiro.

2008. gadā Latvijā uz vienu iedzīvotāju parakstīto bruto prēmiju apjoms bija 12 eiro, bet Slovēnija - 319 eiro uz vienu iedzīvotāju, sanāca tas, ka Latvijas iedzīvotāis var izmantot tikai nepilnus 4% no tā, ko var saņemt Slovēnijas iedzīvotājs.

2009. gadā parakstīto bruto prēmiju apjoms uz vienu Latvijas iedzīvotāju izauga un sastādīja 23 eiro, tajā pašā gadījumā Slovēnijā bija 310 eiro un Igaunijā - 55 eiro, kas divas reizes lielāks, par Latvijas piedāvājums.

2010. gadā parakstīto bruto prēmiju apjoms uz vienu Latvijas iedzīvotāju atkal nokrita un sasniedza līmeni 16 eiro.

Igaunijas parakstīto bruto prēmiju apjoms uz vienu iedzīvotāju nedaudz palielinās, bet palika mazs, ja salīdzināt ar Slovēnijas parakstīto bruto prēmiju apjomu uz vienu cilvēku, kur prēmija 320 eiro.

Un 2011. gadā parakstīto bruto prēmiju apjoms uz vienu Latvijas iedzīvotāju palika nemainīgs – 16 eiro.

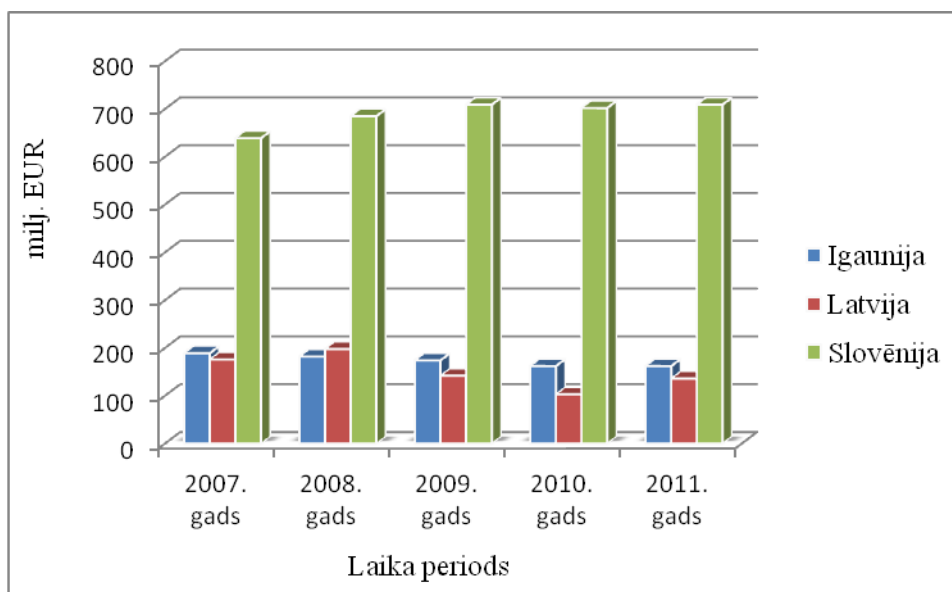
Igaunijā parakstīto bruto prēmiju apjoms uz vienu pazeminājās un bija – 49 eiro, pazeminājās arī Slovēnija, bet palika ļoti augsts – 292 eiro.

No tā autore var secināt, kā situācija Latvijas dzīvības apdrošināšanas tirgū ir slikta un pasliktinās ar katru nākamo gadu vēl vairāk, jo nevīsi iedzīvotāji saprot dzīvības

⁷² Autore izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

apdrošināšanas vajadzību un vēlas izmantot to pēc visiem nolūkiem un visiem ģimenes locekļiem, tāpēc apdrošinātāji šaubas apdrošināt privātpersonas, dod priekšroku lieliem uzņēmumiem.

3.5 Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas apjoms laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam

3.7. att. Nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību parakstītās bruto prēmijas apjoms Igaunijā, Latvijā un Slovēnijā laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam ⁷³

Pēc grafiska attēla ir redzams, ka 2007. gadā uz vienu iedzīvotāju parakstīto prēmiju apjoms Latvijā bija 176 eiro, kas ir līdzīgs Igaunijas radītajam – 189 eiro, bet Slovēnijas parakstīto prēmiju apjoms uz vienu iedzīvotāju 2007. gadā sasniedza 639 eiro.

2008. gadā parakstīto prēmiju apjoms uz vienu Latvijas iedzīvotāju izauga un sasniedza 198 eiro, Slovēnija šis radītājs arī izauga un bija – 685 eiro, bet Igaunija tas radītājs samazinājās un sasniedza 182 eiro.

2009. gadā uz vienu iedzīvotāju parakstīto prēmiju apjoms Latvijā atkal nokrita līdz 142 eiro, arī Igaunijā radītājs nokrita, bet bija samēram augsts – 174 eiro, tajā pašā gadā Slovēnijas parakstīto prēmiju apjoms uz vienu izauga līdz 709 eiro.

2010. gadā parakstīto prēmiju apjoms uz vienu Latvijas iedzīvotāju atkal nokrita un sasniedza viszemāko līmeni – 103 eiro, Igaunijā parakstīto prēmiju apjoms uz vienu iedzīvotāju arī bija neliels – 162 eiro, un Slovēnijā tas apjoms bija ļoti augsts – 702 eiro,

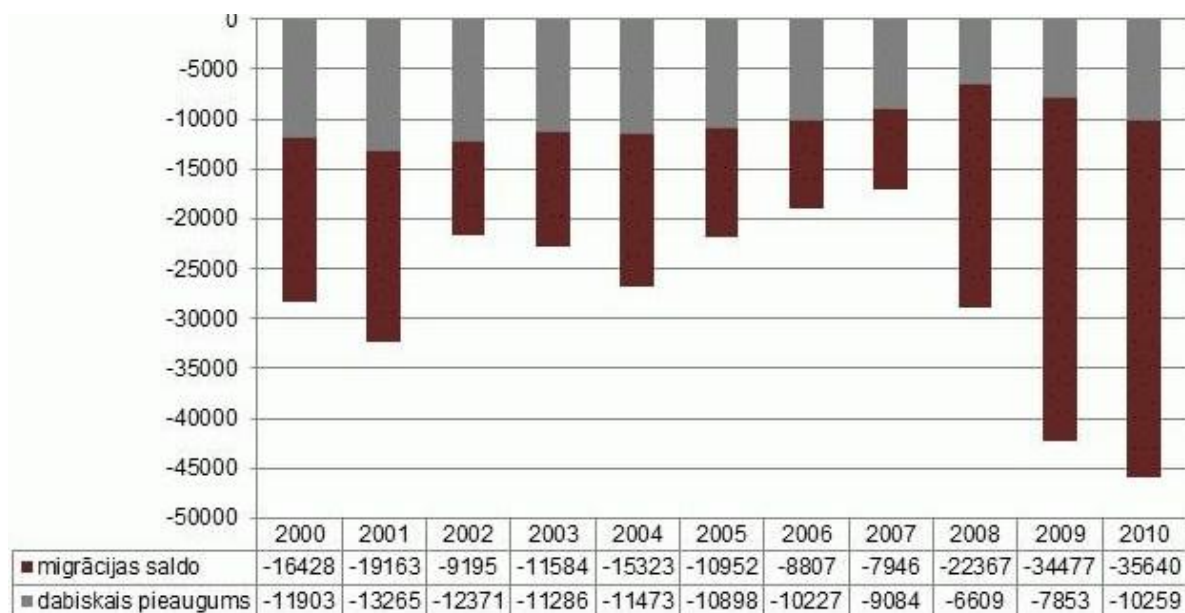
⁷³ Autores izveidots pēc statistiskiem datiem. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>

2011. gadā uz vienu iedzīvotāju parakstīto prēmiju apjoms Latvijā nedaudz palielinājās un tika 136 eiro, Igaunijā apjoms bija 162 un Slovēnijā 709 eiro.

Līdz ar to, autore var secināt, ka Latvijas iedzīvotāji vairāk izmanto nedzīvības apdrošināšanu un vairāk uztic savu kustamo un nekustamo mantu. Bet varbūt cilvēki ne tik labi uztīs visam apdrošināšanas kompānijām, kādi ir Latvijas apdrošināšanas tirgū. Vēl ne visi cilvēki ir informēti par apdrošināšanas piedāvājumiem vai nezin kā ar rīkoties ar apdrošināšanu, kādu priekšrocību var dod apdrošināšana.

3.6 Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Diemžēl, datu trūkuma dēļ, nav iespējams apskatīt iedzīvotāju skaita izmaiņas, arī 2011. gadā un 2012. gadā, bet pēc autores domām piedāvāto datu daudzumu pietiek, lai saprast pilnīgo situāciju valstī.

3.8. Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2000. - 2010.gadā ⁷⁴

Viens no iespējamiem iemesliem, kāpēc apdrošināšana nevar sasniegt rietumvalstu apdrošināšanas līmeni ir tas, ka katru gadu no Latvijas brauc prom jaunie cilvēki, kuri var strādāt, attīstīt un pilnveidot ne tikai Latvijas apdrošināšanas tirgu, bet visu valsti.

Pēc attēla ir redzams, ka 2007. gadā situācija Latvijā nebija tik asa, jo bija liels cilvēku dabiskais pieaugums, kas bija vairās, nekā migrācijas saldo.

⁷⁴ Iedzīvotāju skaita un demogrāfisko rādītāju izmaiņas pēdējā desmitgadē. [tiešsaiste] Latvijas statistika. [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/notikumi/par-demografisko-procesu-attistibu-latvija-36401.html>

Pēc ekonomiska krīze sākuma un demogrāfisko problēmu apstākļu dēļ, kad Latvijā paaugstinājās mirstība un pazeminājās dzimstība, daudz cilvēku brauc prom, lai meklēt sev labāko dzīvi, nekā vīniem bija Latvijā, un ar katru gadu braucošo prom cilvēku ir vairāk un vairāk.

Diemžēl tas nevar uzlabot valsts ekonomisko stāvokli, tāpēc arī apdrošināšanas tirgus nevar attīstīties tik ātri, ka gribētos, bet arī ekonomiska krīze nevar ilgst ļoti ilgu laiku. Jau tagad ir redzama ekonomikas atveseļošana, jo gan kredītiestādes, bankas, gan līzings kompānijas, sāka atjaunot kreditēšanu. Pagaidām nav tik liela piedāvājuma pēc transportlīdzekļiem un kustamo mantu, bet bankas sāk uzticēties Latvijas ekonomikai un pamazām piešķirt kredītus.

Jaunas kreditēšanas dēļ atkal sāksies polišu izdošana, pakāpeniski atjaunojot vecus apdrošināšanas apjomus.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Secinājumi:

1. Jebkura cilvēka darbība ir pakļauta riskiem, kuri var nest zaudējumus. Nevienam nav nodrošināts pret dabas stihijām, zādzībām, nelaimēs gadījumiem un to problēmu smagumu, kas tām nāk līdzī, turklāt šo risku iestāšanās termiņi un zaudējumu apmērs iepriekš nav zināms un grūti prognozējams. Novērst riskus pilnībā nav iespējams, bet samazināt zaudējumus, kurus tie nes, var un to var izdarīt ar apdrošināšanas palīdzību.
2. Apdrošināšana ir veselības un dažādu veidu īpašuma aizsardzība uz nākotni par noteiktu maksu, pret dabas stihijām, citu personu prettiesisku rīcību vai citiem negadījumiem.
3. Apdrošināšanas tirgus - tā ir īpaša sociāli ekonomiska vide, ekonomisku attiecību noteikta sfēra, kur par pirkšanas-pārdošanas objektu uzstājas apdrošināšanas kompānija.
4. Aplūkot dažādu valstu apdrošināšanas tirgu, ir pieņemts šo tirgu iedalīt divos pamata sektoros – dzīvības apdrošināšana (jeb personu ilgtermiņa uzkrājumu veidošana) un nedzīvības jeb risku apdrošināšana (visi citi apdrošināšanas veidi, izņemot ilgtermiņa uzkrājumus)
5. Lai jebkurš tirgus varētu darboties harmoniski un ar iespējami mazākiem sarežģījumiem, ir nepieciešama vienota izpratne par tirgus darbības pamatiem un tajā pieļaujamām attiecībām.
6. Latvijas Republikā apdrošināšanas uzraudzību veic Finanšu ministrijas pakļautībā esošā Finanšu kapitāla un tirgus komisija, kas regulē arī banku, pensiju fondu un vērtspapīru tirgus darbību. Finanšu un kapitāla tirgus komisija apdrošināšanas jomā veic galvenokārt apdrošināšanas un starpnieku sabiedrību licencēšanu un darbības uzraudzību.
7. Apdrošinājuma ņēmējs ir fiziska vai juridiska persona, kas noslēgusi apdrošināšanas līgumu ar apdrošinātāju savās vai apdrošinātā interesēs. Apdrošināšanas ņēmēja pienākums ir sniegt patiesu informāciju par apdrošināšanas objektiem un noteiktā termiņā iemaksāt apdrošināšanas prēmiju.
8. Apdrošinājuma ņēmējs ir fiziska vai juridiska persona, kas noslēgusi apdrošināšanas līgumu ar apdrošinātāju savās vai apdrošinātā interesēs. Apdrošināšanas ņēmēja pienākums ir sniegt patiesu informāciju par apdrošināšanas objektiem un noteiktā termiņā iemaksāt apdrošināšanas prēmiju.
9. Apdrošināšana – tā ir ekonomiska un finansiāla kategorija. Tās būtība ir zaudējuma sadalīšana starp visiem apdrošināšanas dalībniekiem. Apdrošināšana ir arī viens no ražošanas attiecību elementiem. Tā ir saistīta ar materiālo zaudējumu kompensāciju, kas kalpo par pamatu dzīvības procesa nepārtrauktībai nerimtīgai darbībai.
10. Viena no galvenajām figūrām apdrošināšanas tirgū, tāpat uzstājas apdrošinātājs.

11. Apdrošinātājs, kurš savējās saistības par apdrošināšanu nesedz par pašu kapitālu un rezervēm, ir obligāti jānodrošina šīs saistības segums ar pārapdrošināšanu.
12. Izplatītākie apdrošināšanas veidi Latvijas teritorijā ir sauszemes transporta apdrošināšana, īpašuma apdrošināšana, pārsvara pret uguns un dabas stihiju postījumiem un obligātā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšana.
13. Katru gadu ar apdrošinātājiem Latvijas apdrošināšanas tirgū notiek kaut kādas izmaiņas, ārvalstu apdrošināšanas kompānijas atver jaunas filiāles vai notiek esošo filiāļu taisīšana ciet, notiek kompāniju saplūdumi, mainās nosaukumi, pārstāj darbu dažas apdrošināšanas kompānijas.
14. Latvijā darbojas pietiekami daudz valsts apdrošināšanas sabiedrību, kuriem nav atbalsta no rietumu kompānijām, viņi darbojas bez mātes kompānijas nodrošināšanas. Bet vairāk no Latvijas apdrošinātājiem ir ārvalstu sabiedrību filiāles, lielāka daļa no filiāļu kopskaita ir Igaunijas kompānijas, otro vietu aizņem Polijas un Lietuvas kompānijas, un trešo vietu daļa Austrija, Vācija, Norvēģija un Apvienotā Karaliste. Ar to var secināt, ka citas valstis gatavas sadarboties ar Latvijas valsti, viņi uzticējās Latvijas apdrošināšanas tirgum.
15. No tā var secināt, ka izmaksātās bruto atlīdzības ir kopējais radītājs par izmaksātām atlīdzībām klientiem no apdrošināšanas sabiedrībām un ārvalstu filiāliem.
16. Pēc Finanšu un kapitāla tirgus komisijas publicētiem datiem šobrīd ir konstatēts, ka Latvijas Republika bija radītas 145 apdrošināšanas brokeru sabiedrības. Uz 2007. gadu apdrošināšanas brokeru skaists sasniedza 69 kompānijas. Vislielākās un pazīstamākas apdrošināšanas brokeru sabiedrības bija „Hansa Apdrošināšanas Brokeris”, „Dzīvības Apdrošināšanas brokeri”, „MAI Insurance brokers”, „Marsh” un „Apdrošināšanas un finanšu brokers”, kuru parakstīto apdrošināšanas prēmijas daudzums bija virs 5 milj. latu.
17. Krīzes ietekmes dēļ daudzas brokeru kompānijas neizturēja konkurenci, straujo ekonomisko tirgus kritienu, daudziem apdrošināšanas brokeru kompānijām bija problēmas ar likuma ievērošanu, tamdēļ tas pārtrauca savējo darbību Latvijas apdrošināšanas tirgū.
18. Ir redzams, ka Latvijas apdrošināšanas tirgū pietiekami daudz gan apdrošināšanas brokeru, gan apdrošināšanas aģentu, lai sniegtu klientiem vislabākos apdrošināšanas pakalpojumus. Arī apdrošināšanas kompānijām ir izdevīgs tāds starpnieku daudzums, jo daudziem apdrošināšanas kompānijām gandrīz 75% no parakstīto apdrošināšanas prēmijas daudzumu paraksta apdrošināšanas starpnieki.
19. Neskatoties uz to, ka apdrošināšanas kompānijas vairs nepiedāvā individuālo apdrošināšanu, pieprasījums pēc tāda veida apdrošināšanas katru gadu palielinās arvien vairāk.

20. Nepieciešams ievērot, ka cilvēka dzīvi un cilvēka veselību nav iespējami kompensēt ne ar kādiem naudas līdzekļiem, tā kā veselība un dzīve kalpo kā stingra individualitāte. Aprosīnāšanas kompānijas piedāvā apdrošināt cilvēkus, lai nodrošināt ar materiālu aizsardzību viņa ģimenes locekļus, apdrošināta nāves gadījumā vai nelaimēs gadījumā, kad cilvēks vairs nespējīgs materiāli nodrošināt savu ģimeni tagad un nākotnē.

21. Nedzīvības apdrošināšana ir pats populārākais sektors Latvijas apdrošināšanas tirgū, jo šī sektora galvenais mērķis ir apdrošinātāja materiāla stāvokļa aizsardzība. Daudzie cilvēki baidās no personīgā vai svešu cilvēku īpašuma milzīgajiem zudumiem, tamdēļ uztic apdrošināšanai.

22. Ar globālās krīzes atnākšanu līzinga kompānijas pārtrauca izsniegt naudu uz jaunu transportlīdzekļu un iekārtu iegādi, līdz ar to vairs nebija vajadzības pirkt sauszemes transporta apdrošināšanu un citas apdrošināšanas.

23. 2012. gadā līzinga kompānijas, sāka no jauna līzinga izdošanu, līdz ar to pakāpeniski sāka augt pieprasījums uz sauszemes transporta apdrošināšanu.

24. No tā, autore var secināt, ka Latvijas apdrošināšanas tirgus ir ļoti pievilcīgs apdrošināšanas kompānijām, jo salīdzinot ar Igauniju un Slovēniju, Latvijā nodarbojas vislielākais apdrošināšanas kompāniju skaits, daudzas kompānijas ir paistamas ne tikai Eiropa apdrošināšanas tirgū, bet arī visā pasaulē. Tādas kompānijas kā IF P&C Insurance un Vienna Insurance Group darbojas apdrošināšanas tirgū ne pirmie desmit gadi, tie ir šobrīd vadošās apdrošināšanas grupas Centrāl un Austrumeiropā.

25. Pēc ekonomiskās krīze sākuma un demogrāfisko problēmu apstākļu dēļ, kad Latvijā paaugstinājās mirstība un pazeminājās dzimstība, daudz cilvēku brauc prom, lai meklēt sev labāko dzīvi, nekā viņiem bija Latvijā, un ar katru gadu braucošo prom cilvēku ir vairāk un vairāk. Diemžēl tas nevar uzlabot valsts ekonomisko stāvokli, tāpēc arī apdrošināšanas tirgus nevar attīstīties tik ātri, ka gribētos, bet arī ekonomiska krīze nevar ilgst ļoti ilgu laiku.

Autore izvirzīja šādus priekšlikumus:

1. Apdrošināšanas sabiedrībām autore iesaka ievest efektīvu atlaižu un akciju sistēmu, tādējādi jāstimulē pieprasījums pēc apdrošināšanas pakalpojumiem, ka arī pilnveidot esošos un jāievieš jauni apdrošināšanas pakalpojumi, kas ir aktuāli pašreizējā situācijā, tādējādi palielināt parakstītu bruto prēmiju skaitu, kas novedis pie lielākiem ieņēmumiem un daudzas apdrošināšanas kompānijas būs ieinteresēti atgriezties atpakaļ uz Latvijas tirgū.

2. Apdrošināšanas sabiedrībām autore iesaka ieviest jaunus apdrošināšanas riskus, lai pilnveidot jau esošas polises, jo daudzas polises neietver nepieciešamu risku daudzumu, tad

palielināsies pieprasījums un kopējais parakstītu bruto prēmiju apjoms, kas atvedīs pie apdrošināšanas sabiedrības attīstībai.

3. Finanšu un kapitāla tirgus komisijai autore iesaka pārstrādāt licencēšanas noteikumus, lai tie nebūtu tik stingri ne apdrošināšanas sabiedrībām, un ne ārvalstu filiāliem. Daudziem ārvalstu apdrošināšanas sabiedrībām vispār nav iespējas sākt darbību Latvija teritorijā.

4. Autore iesaka valstīm atvieglot apdrošināšanas tiesību normas un licenzēs saņemšanas noteikumus, tādējādi tas atvieglos noformēšanas kartību, un piesaistīs vairāk apdrošināšanas kompānijas un nodrošinās brīvas tirgus situācijas.

5. Autore iesaka valstī segt daļu no obligātas veselības apdrošināšanas izmaksātam prēmijām, ar to palīdzēt apdrošināšanas kompānijām samazināt izmaksātu bruto prēmiju skaitu un tādējādi apdrošināšanas kompānijām vieglāk pārdzīvos krīzes sekas.

6. Klientiem autore iesaka piesardzīgi izvēlēties apdrošināšanas kompāniju, kurai uztic apdrošināt savu īpašumu, lai nebūtu sūdzības par to, ka apdrošināšanas kompānijas neizpilda savas saistības. Pirms līguma noslēgšanas, autore iesaka rūpīgi izlasīt noteikumus.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR Saeima. Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likums. (10.06.1998). - Latvijas Vēstnesis, 30.06.1998
2. LR Saeima. Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likums., (17.03.2005). - Latvijas Vēstnesis, 01.04.2005
3. LR Saeima. Pārapdrošināšanas likums. (12.06.2008) - Latvijas Vēstnesis, 02.07.2008.
4. LR Saeima. Par apdrošināšanas līgumu. (01.09.1998) - Latvijas Vēstnesis, 30.06.1998
5. Graudiņa A., Apdrošināšanas pamati. Rīga, LU Akadēmiskais apgāds, 2010. -163 lpp.
6. Leonoviča L. Uzņēmējdarbības apdrošināšana. Rīga: Rīgas Tehniska universitāte, 2002. – 189.lpp.
7. Sūniņa-Markēviča K. Apdrošināšana. Rīga: Junior Achievements Latvija, 2003. – 143. lpp
8. Tihomirova J. Apdrošināšanas pamati. Rēzekne: RA Izdevniecība, 2004. – 72.lpp.
9. Rubanovskis A. Apdrošināšanas pamati: teorija, plānošana, problēmas. Rīga: EKA, 2004. – 201. lpp.
10. Melnikov A. Risk analysis in finance and insurance. Second edition. London: Chapman&Hall/CRC, 2011. – 318. lpp
11. Балабанов И., Балабанов А. Страхование. Санкт-Петербург, Москва, Харьков, Минск: Питер, 2002- 62.lpp.
12. Басаков М. Страхование дело в вопросах и ответах. Ростов-на-Дону: Феникс, 1999 –571.с.
13. Гвозденко А. Основы страхования. Москва: «Финансы и статистика», 2001. – 304 стр.
14. Ермасов С.В., Ермасова Н.Б. Страхование. Москва: Высшее образование, 2008 – 613 с.
15. Никулина Н. Н. Березина. С. В., Страхование. Второе издание. Москва: ЮНИТИ, 2008. – 512 стр.
16. Рейтман Л. Страхование дело. Москва: Банковский и биржевой научно-консультационный центр, 1992 – 524 с.
17. Сплетухов Ю., Дюжиков Е. Страхование. Москва: 2009. – 311 с.
18. Самсонова И. А. Страхование. Владивосток: ВГУЭС, 2007 – 148 с.
19. Худяков А. Теория страхования. Москва: СТАТУТ, 2010 – 656 с.
20. Шахов В. Страхование. Москва: ЮНИТИ, 2003 – 311 с.

21. Statistiskie dati. [tiešsaiste] Insurance Europe [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/eif-2013-final.pdf>
22. Vēsture. [tiešsaiste] Gjensidige.[skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://www.gjensidige.lv/lv/about/history/>
23. Arhīvs par 2008. gadu. [tiešsaiste] Baltikums. Latvija (Rīga). [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: http://www.baltikums.eu/Jaunumi/AS_Akciju_komercbanka_Baltikums_ir_parakstiju_si_vienosanos_par_AAS_Baltikums_Dziviba_akciju_pardosanu/157/mid_495
24. The Baltic course. Latvia records lowest proportion of insurance premiums against GDP in Baltics in 2012. [skatīts 2013.g. 1.aprīlī] Pieejams: <http://www.baltic-course.com/eng/finances/?doc=73430>
25. Iekšzemes kopprodukts Latvijā kopā. Latvijas statistika. [skatīts 2013.g. 1.aprīlī]. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/metodologija/iekaszemes-kopprodukts-latvija-kopa-34403.html>
26. FKTK Klientu skola: Dzīvības apdrošināšana. [skatīts 2013.g. 11.aprīlī] Pieejams: <http://www.klientuskola.lv/lv/kas-tev-jazina-par-finansu-pakalpojumiem/dzivibas-apdrosinasana.html>
27. Izveidota Eiropas komercsabiedrība Seesam Life Insurance SE. [tiešsaiste] Rīgas polise – Apdrošināšanas brokeri. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://polise.lv/public/27314.html>
28. Par If. Athīvs. [tiešsaiste] If. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://www.if.lv/web/lv/parif/ifinforme/pages/atlaujaapvienot.aspx>
29. Par RSK apdrošināšanas AS izsniegto licenču apdrošināšanas veikšanai apturēšanu. [tiešsaiste] FKTK publikācijas. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/publikacijas/citas_publicacijas/2009/2009-12-22_par_rsk_apdrosinasanas_a/
30. AAS Gjensidige Baltic gada pārskats par 2011. gadu. [tiešsaiste] AAS Gjensidige Baltic [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: <http://www.gjensidige.lv/files/Par%20mums/Gada%20p%C4%81rskati/Parskats%202011.pdf>
31. Par SAKB "Lauto klubs" izsniegtās licences galvojumu apdrošināšanas veikšanai anulēšanu. [tiešsaiste] FKTK paziņojums. [skatīts 2013.g. 28.aprīlī] Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/publikacijas/pazinojumi_masu_informacijas_l/2012/2012-05-10_par_sakb_lauto_klubs_izs/
32. Igaunijas finansiāla tirgus atskaite. [tiešsaiste] Igaunijas finansiāls tirgus. [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: http://www.fi.ee/public/turg_seisuga_2011_12_inglis.pdf

33. Slovēnijas atskaite par apdrošināšanu par 2011. gadu. [tiešsaiste] Research and Markets. [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: http://www.researchandmarkets.com/research/c60bf2/slovenia_insurance
34. Iedzīvotāju skaita un demogrāfisko radītāju izmaiņas pēdējā desmitgade. [tiešsaiste] Latvijas statistika. [skatīts 2013.g. 11.maijā] Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/notikumi/par-demografisko-procesu-attistibu-latvija-36401.html>
35. Apdrošināšanas tirgus ceturkšņa pārskati. FKTK dati [skatīts 2013.g. 26.aprīlī] Pieejams: http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/

Bakalaura darbs “Apdrošināšanas tirgus attīstības perspektīvas Latvijā” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Jūlija Maskaļova _____
(paraksts) (datums)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: M.ekon., lektore Larisa Bule _____
(paraksts) (datums)

Recenzente: Dr. ekon., asoc. prof. Svetlana Saksonova _____
(paraksts) (datums)

Darbs iesniegts Finanšu katedrā _____

Dekāna pilnvarotā persona: lietvedības sekretāre Anda Kalniņa _____

Darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījumu komisijas sēdē

_____ prot. Nr. _____

Komisijas sekretārs: _____
(vārds uzvārds) (paraksts)